

ΜΕΛΕΤΗ

που εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της
επιτροπής REGI

Το θεματολόγιο για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2019-2024: Βασικά ζητήματα για την επιτροπή REGI

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Θεματικό Τμήμα Διαρθρωτικής Πολιτικής και Πολιτικής
Συνοχής
Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών
PE 629.197 - Ιούλιος 2019

Έρευνα για την επιτροπή REGI - Το θεματολόγιο για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2019-2024: Βασικά ζητήματα για την επιτροπή REGI

Σύνοψη

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνοχής για την υποστήριξη της ατζέντας εργασίας της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια της νέας θητείας της για την περίοδο 2019-2024. Η ανάλυση εστιάζει σε ζητήματα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της επιτροπής και καταλήγει επισημαίνοντας βασικά θέματα πολιτικής και πολιτικά ζητήματα που πρέπει να τεθούν στο πλαίσιο του διαλόγου για την πολιτική συνοχής κατά την περίοδο 2021-27.

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ

Carlos MENDEZ, John BACHTLER και Irene McMASTER

Υπεύθυνος έρευνας: Marek KOŁODZIEJSKI

Βοηθός έργων και εκδόσεων: Jeanette BELL

Θεματικό Τμήμα Διαρθρωτικής Πολιτικής και Πολιτικής Συνοχής, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτότυπο: EN

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Για να επικοινωνήσετε με το Θεματικό Τμήμα ή να εγγραφείτε συνδρομητές για να ενημερώνεστε για το έργο της Επιτροπής REGI, στείλτε μήνυμα στην ακόλουθη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου: Poldep-cohesion@ep.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2019

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019

Το παρόν έγγραφο είναι διαθέσιμο σε περίληψη στο διαδίκτυο με δυνατότητα λήψης του πλήρους κειμένου από τη διεύθυνση: <http://bit.ly/2Lfv1jG>

Το παρόν έγγραφο είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:

[http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU\(2019\)629197](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=IPOL_STU(2019)629197)

Θα βρείτε περισσότερες πληροφορίες για την έρευνα για την Επιτροπή REGI από το Θεματικό Τμήμα στη διεύθυνση:

<https://research4committees.blog/REGI/>

Ακολουθήστε μας στο Twitter: @PolicyREGI

Χρησιμοποιήστε την εξής παραπομπή για να αναφερθείτε στην παρούσα μελέτη:

Mendez, C Bachtler, J & McMaster I 2019, Έρευνα για την επιτροπή REGI - Το θεματολόγιο για την πολιτική συνοχής για την περίοδο 2019-2024: Βασικά ζητήματα για την επιτροπή REGI, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματικό Τμήμα Διαρθρωτικής Πολιτικής και Πολιτικής Συνοχής, Βρυξέλλες

Χρησιμοποιήστε την εξής παραπομπή για ενδοκειμενικές αναφορές:

Mendez, Bachtler and McMaster (2019)

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται μνεία της πηγής και ο εκδότης έχει ενημερωθεί και του έχει αποσταλεί αντίγραφο.

© Η εικόνα του εξωφύλλου χρησιμοποιείται κατόπιν χορήγησης άδειας από τον ιστότοπο Shutterstock.com

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	6
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	6
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ	7
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
2. ΣΤΟΧΟΙ, ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	9
3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	9
4. ΤΟΜΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ REGI	11
4.1. Το ΕΤΠΑ, το ΤΣ και άλλα μέσα περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ	11
4.2. Υλοποίηση και ανάπτυξη της πολιτικής συνοχής της ΕΕ	14
4.3. Ο αντίκτυπος των άλλων πολιτικών της ΕΕ στην οικονομική και κοινωνική συνοχή	18
4.4. Συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων της Ένωσης	25
4.5. Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής	28
4.6. Διαπεριφερειακή συνεργασία, εξόχως απόκεντρες και νησιωτικές περιοχές	32
4.7. Σχέσεις με την ΕτΠ, τους οργανισμούς διαπεριφερειακής συνεργασίας και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές	35
5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	39
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	43

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΔΣΕ	Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»
ΤΑΠΤΚ	Τοπική ανάπτυξη με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων
ΕτΠ	Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών
COSME	Πρόγραμμα της ΕΕ για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων
COTER	Επιτροπή «Πολιτική εδαφικής συνοχής και Προϋπολογισμός της ΕΕ»
ΚΚΔ	Κανονισμός περί κοινών διατάξεων
ΚΣΚΓ	Κοινές στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές
ΣΑΧ	Συστάσεις ανά χώρα
ΓΔ REGIO	Γενική Διεύθυνση Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης
ΕΓΤΑΑ	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
ΕСВМ	Ο ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός
ΕΟΚΕ	Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή
ΕΤΣΕ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων
ΕΟΕΣ	Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας
ΕΤΕπ	Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων
ΕΤΘΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας
ΕΚ	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

Ταμεία ESI	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ESPON	Δικτυακό Παρατηρητήριο της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία
III	Μηχανισμός διαπεριφερειακής καινοτομίας
INTERACT	Ευρωπαϊκό πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας για εφαρμογή και διασύνδεση
INTERREG	Πρόγραμμα διαπεριφερειακής συνεργασίας
ΟΕΕ	Ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις
ΠΑΠ	Πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο
ΕΠ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
ΣΕΕ	Συμφωνία εταιρικής σχέσης
REGI	Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΣΒΑ	Στόχος βιώσιμης ανάπτυξης
ΒΑΑ	Βιώσιμη αστική ανάπτυξη
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
URBACT	Πρόγραμμα δικτύου για την αστική ανάπτυξη

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Θεματικοί στόχοι ανά Ταμείο για την περίοδο 2014-20	12
Πίνακας 2: Θεματική συγκέντρωση στους Στόχους Πολιτικής ΕΤΠΑ/ΤΣ, περίοδος 2021-27	13
Πίνακας 3: Χωρική διάσταση των πολιτικών της ΕΕ	18
Πίνακας 4: Προϋπολογισμός και πρόγραμμα ΕΕΣ ανά συνιστώσα	32

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Γράφημα 1: Κονδύλια και ρυθμοί πληρωμών στους θεματικούς στόχους έως το τέλος του 2018	17
Γράφημα 2: Στόχοι, προτεραιότητες και πολιτική συνοχής της ΕΕ	22
Γράφημα 3: Το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ: Χρονολόγιο θεματικής εταιρικής σχέσης και σχεδίων δράσης	31

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τα τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνοχής για την υποστήριξη του έργου της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (REGI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια της νέας θητείας της για την περίοδο 2019-2024. Η ανάλυση εστιάζει σε ζητήματα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της επιτροπής REGI επισημαίνοντας βασικά θέματα πολιτικής και πολιτικά ζητήματα που πρέπει να εξετάσει η επιτροπή στο πλαίσιο της ατζέντας εργασίας της. Ακολουθούν τα κυριότερα ζητήματα που πρέπει να λάβει υπόψη της η επιτροπή.

- 1. Στρατηγικό πλαίσιο για την πολιτική συνοχής.** Η ΕΕ δεν διαθέτει κανένα γενικό στρατηγικό πλαίσιο (παρόμοιο με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» για την περίοδο 2014-20) που να παρέχει στρατηγική καθοδήγηση για τον σχεδιασμό της πολιτικής συνοχής σε ενωσιακό, εθνικό και υποεθνικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, δεν είναι δυνατή ούτε η εφαρμογή μιας συνεκτικής προσέγγισης μεταξύ των προγραμμάτων και στο πλαίσιο αυτών, ούτε η διασφάλιση της ενότητας σκοπών μεταξύ των θεσμικών οργάνων.
- 2. Συνεκτικότητα των Ταμείων.** Οι προτάσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2021-27 ενέχουν κινδύνους για τη συνεκτικότητα των Ταμείων λόγω του διαχωρισμού του Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης από τα ΕΔΕΤ και της ολοένα μεγαλύτερης εθνικής εστίασης του ΕΚΤ+.
- 3. Εταιρική σχέση.** Η αρχή της εταιρικής σχέσης αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της πολιτικής με στόχο την ενθάρρυνση της κάθετης συνεργασίας μεταξύ διαφορετικών επιπέδων διακυβέρνησης και της οριζόντιας συνεργασίας μεταξύ φορέων του δημόσιου, του ιδιωτικού και του τριτογενούς τομέα σε κάθε επίπεδο. Μολονότι η αξία της εταιρικής σχέσης αναγνωρίζεται ευρέως, το Συμβούλιο εξακολουθεί να εναντιώνεται στις προτάσεις του ΕΚ για την υλοποίηση Συμφωνιών Εταιρικής Σχέσης και προγραμμάτων μέσω μιας «ολοκληρωμένης αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης».
- 4. Οικονομική διακυβέρνηση.** Οι σύνδεσμοι μεταξύ της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της πολιτικής συνοχής ενισχύονται μέσω της πιο ενεργούς συμμετοχής της ΓΔ REGIO στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και της εισαγωγής μιας νέας ενότητας σχετικά με τις επενδυτικές προτεραιότητες της πολιτικής συνοχής στις εκθέσεις ανά χώρα για την υποστήριξη του προγραμματισμού. Ωστόσο, η διαδικασία εξακολουθεί να μην λαμβάνει αρκούντως υπόψη τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της εδαφικής ανάπτυξης, και υπάρχουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού, υλοποίησης και ελέγχου των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από τη σκοπιά της πολιτικής συνοχής.
- 5. Απόδοση έναντι απλοποίησης.** Ο τρόπος διαχείρισης των πιθανώς αντικρουόμενων επιρροών στην αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση της πολιτικής συνοχής σε επίπεδο προγραμμάτων εξακολουθεί να αποτελεί ανεπίλυτο ζήτημα. Παρόλο που η Επιτροπή έχει προτείνει μια σειρά από μέτρα απλοποίησης για την περίοδο 2021-27, υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα μπορούν να μειώσουν σημαντικά το διοικητικό κόστος.
- 6. Δέσμευση πολιτών.** Παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται για τη διασφάλιση της πιο ενεργούς συμμετοχής των πολιτών, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στην επικοινωνία της πολιτικής συνοχής. Το ΕΚ έχει εδώ μια ευκαιρία να υποστηρίξει μια προσέγγιση της πολιτικής που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους πολίτες σε επίπεδο προγραμμάτων, να

ενθαρρύνει δημιουργικούς και αποτελεσματικούς τρόπους συμμετοχής των πολιτών και να δώσει στους πολίτες έναν πιο άμεσο τρόπο έκφρασης στο πλαίσιο του δεύτερου σημαντικότερου σε επίπεδο δαπανών τομέα πολιτικής.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνοχής στους τομείς αρμοδιότητας της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης (REGI) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ). Στόχος της μελέτης είναι η ενημέρωση της νέας επιτροπής για την υποστήριξη των εργασιών της κατά τη θητεία της περιόδου 2019-2024. Η ανάδειξη της νέας σύνθεσης του Κοινοβουλίου πραγματοποιήθηκε σε μια κρίσιμη στιγμή για τον δημοσιονομικό και νομοθετικό κύκλο, καθώς οι διαπραγματεύσεις για τη δέσμη μεταρρυθμίσεων των κανονισμών για την περίοδο μετά το 2020 βρίσκονται σε εξέλιξη. Μετά την κατάθεση των μεταρρυθμιστικών προτάσεων από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2018, η ρουμανική Προεδρία του Συμβουλίου της ΕΕ ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με το ΕΚ στις αρχές του 2019 και ο τριμερής διάλογος συνεχίζεται κατά τη διάρκεια της θητείας της φινλανδικής Προεδρίας στο δεύτερο εξάμηνο του 2019.

Η παρούσα έκθεση ξεκινά με την παρουσίαση των στόχων, των σκοπών και της μεθοδολογίας της μελέτης. Στη συνέχεια, αναλύονται τα τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα στο πλαίσιο του διαλόγου για την πολιτική συνοχής και η μεταρρύθμιση της περιόδου 2021-27 που είναι διαρθρωμένη με βάση τις κύριες αρμοδιότητες της επιτροπής REGI του ΕΚ. Στην τελευταία ενότητα, συνάγονται τα βασικά συμπεράσματα και διατυπώνονται συστάσεις για την ενημέρωση της επιτροπής REGI σχετικά με το μελλοντικό της έργο.

2. ΣΤΟΧΟΙ, ΣΚΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η παροχή χρήσιμων, έγκυρων και έγκαιρων πληροφοριών στα μέλη της επιτροπής REGI σχετικά με τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα στους τομείς αρμοδιότητας της επιτροπής. Αναλύεται καθένας από τους επτά τομείς αρμοδιότητας της επιτροπής,¹ και παράλληλα παρουσιάζονται οι πρόσφατες εξελίξεις, οι θέσεις του ΕΚ, καθώς και αναδυόμενες και σημαντικές θεματικές πολιτικής, πολιτικά ζητήματα και προκλήσεις.

Ο στόχος της μελέτης επιτυγχάνεται μέσω τεσσάρων ειδικών σκοπών:

- παρουσίαση μιας περιεκτικής επισκόπησης των σημαντικών πρόσφατων εξελίξεων και των αναδυόμενων ζητημάτων σε κάθε τομέα αρμοδιότητας της επιτροπής REGI·
- διεξαγωγή κριτικής ανάλυσης άλλων αναδυόμενων θεματικών πολιτικής και πολιτικών ζητημάτων που μπορεί να έχουν αντίκτυπο στην πολιτική συνοχής·
- ανάλυση της θέσης της επιτροπής REGI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την περίοδο 2014-2019· και
- διατύπωση μακρόπνοων συστάσεων για τους βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

3. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται στη συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας βασικών ζητημάτων πολιτικής που αφορούν τους τομείς αρμοδιότητας της επιτροπής REGI. Η ανασκόπηση της βιβλιογραφίας βασίζεται σε τρεις κύριες πηγές δεδομένων:

- διεθνής ερευνητική (ακαδημαϊκή και εφαρμοσμένη) βιβλιογραφία στον εν λόγω τομέα·
- μελέτες του ΕΚ, έγγραφα εργασίας, γνωμοδοτήσεις και εκθέσεις· και

---

¹ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο 2014 – 2019, Κανονισμός, 8η κοινοβουλευτική περίοδος, Μάρτιος 2019.

- «γκρίζα» κείμενα, όπως έγγραφα διασκέψεων, παρουσιάσεις, ιστολόγια κλπ. σχετικά με τα ζητήματα ενδιαφέροντος.

Δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην εξέταση των εκθέσεων και των γνωμοδοτήσεων της επιτροπής REGI, προκειμένου τα νέα μέλη της επιτροπής να κατανοήσουν καλύτερα τις θέσεις της επιτροπής σχετικά με τα συγκεκριμένα θέματα ενδιαφέροντος.

4. ΤΟΜΕΙΣ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ REGI

Σύμφωνα με τον Κανονισμό του ΕΚ, η επιτροπή REGI έχει επτά βασικούς τομείς αρμοδιότητας:²

1. Υλοποίηση και ανάπτυξη της πολιτικής συνοχής της ΕΕ
2. Το ΕΤΠΑ, το ΤΣ και άλλα μέσα περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ
3. Εκτίμηση των επιπτώσεων των άλλων πολιτικών της ΕΕ στην οικονομική και κοινωνική συνοχή
4. Συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων της Ένωσης
5. Αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής
6. Εξόχως απόκεντρες και νησιωτικές περιοχές, καθώς και διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία
7. Σχέσεις με την ΕτΠ, τους οργανισμούς διαπεριφερειακής συνεργασίας και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

Η παρούσα μελέτη αναλύει με τη σειρά τα τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα για την πολιτική συνοχής σε καθέναν εξ αυτών των τομέων. Η ανάλυση ξεκινά με τη δεύτερη αρμοδιότητα του ΕΚ που σχετίζεται με τα ταμεία και τα μέσα της περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ, πριν επανέλθει στην πρώτη αρμοδιότητα σχετικά με την υλοποίηση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ στην πράξη, με στόχο την παροχή σχετικών πληροφοριών για τα επιμέρους ταμεία που συναποτελούν την πολιτική συνοχής.

4.1. Το ΕΤΠΑ, το ΤΣ και άλλα μέσα περιφερειακής πολιτικής της ΕΕ

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ είναι η **βασική επενδυτική πολιτική της ΕΕ για τη μείωση των οικονομικών, κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων**. Τα μέσα της πολιτικής συνοχής της ΕΕ είναι τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ). Στα ΕΔΕΤ συμπεριλαμβάνονται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ). Το ταμείο για την αγροτική ανάπτυξη (ΕΓΤΑΑ) και το ταμείο για την αλιεία (ΕΤΘΑ) επίσης συγκαταλέγονται στα ταμεία ESI, αλλά υπάγονται στα στρατηγικά και δημοσιονομικά πλαίσια της κοινής γεωργικής πολιτικής και της κοινής πολιτικής αλιείας, αντίστοιχα.

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης ιδρύθηκε το 1974 και «συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Ένωση, μέσω συμμετοχής στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους καθώς και στη μετατροπή των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή» (ΣΛΕΕ, άρθρο 176). Το ΕΤΠΑ προσφέρει χρηματοδότηση για όλες τις περιφέρειες της ΕΕ, οι οποίες διακρίνονται σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες (με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ κάτω από το 75% του μέσου όρου της ΕΕ), περιφέρειες μετάβασης (με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μεταξύ του 75% και του 90% του μέσου ΑΕγχΠ της ΕΕ), και περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες (με κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ άνω του 90%). Το μερίδιο χρηματοδοτικών κονδυλίων και η χρηματοδοτική ένταση για τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες είναι μεγαλύτερα.

Το **Ταμείο Συνοχής**, ιδρυθέν το 1994, «συμμετέχει χρηματοδοτικώς σε σχέδια περιβάλλοντος και διευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα της υποδομής των μεταφορών» (ΣΛΕΕ, άρθρο 177). Αρχικά, το Ταμείο απευθυνόταν σε κράτη μέλη της ΕΕ με κατά κεφαλήν ΑΕΕ μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ (Ελλάδα, Ιρλανδία, Ισπανία, Πορτογαλία). Επί του παρόντος, οι «χώρες συνοχής» για την περίοδο

² Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) έ.α.

2014-20 είναι οι χώρες της ΕΕ-13 (κράτη που έγιναν μέλη της Ένωσης μετά το 2004), καθώς και η Ελλάδα και η Πορτογαλία.

Το **Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο** δημιουργήθηκε αρχικά το 1957 και έχει ως στόχο «να προωθεί στην Ένωση τις δυνατότητες απασχόλησης και τη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα των εργαζομένων και να διευκολύνει την προσαρμογή στις μεταλλαγές της βιομηχανίας και στις αλλαγές των συστημάτων παραγωγής, ιδίως μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και του επαγγελματικού αναπροσανατολισμού» (ΣΛΕΕ, άρθρο 162). Η χρηματοδότηση των κρατών μελών καθορίζεται κατά τις διαπραγματεύσεις προγραμματισμού των συμφωνιών και προγραμμάτων εταιρικής σχέσης. Επί του παρόντος, τα κονδύλια υπάγονται σε ένα ελάχιστο μερίδιο του ΕΚΤ ύψους 23,1% του συνολικού προϋπολογισμού συνοχής σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό το κατώτατο όριο τέθηκε για πρώτη φορά για την περίοδο 2014-20 προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το μερίδιο του ΕΚΤ στον προϋπολογισμό δεν θα μειωνόταν σε σχέση με την περίοδο 2007-13.

Η θεματική εστίαση των ταμείων ESI διαφέρει (Πίνακας 1) ανάλογα με τους τομείς παρέμβασής τους, όπως αυτοί ορίζονται στους ειδικούς ανά ταμείο κανονισμούς. Το ΕΤΠΑ ασχολείται και με τους 11 θεματικούς στόχους, ενώ το ΤΣ και το ΕΚΤ εστιάζουν κυρίως στους ΘΣ 4-7 και στους ΘΣ 8-11 αντιστοίχως.

Οι υποχρεώσεις οριοθέτησης των δαπανών για την περίοδο 2014-20 προϋπέθετε τη θεματική συγκέντρωση στον ΘΣ1, ΘΣ3 και τον ΘΣ4 στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ/ΤΣ. Για το ΕΚΤ, απαιτούνταν θεματική συγκέντρωση σε έως και τέσσερις επενδυτικές προτεραιότητες στο πλαίσιο των ΘΣ 8-10. Στο πλαίσιο όλων των ταμείων, υπάρχει μεγαλύτερη ευελιξία στις υποχρεώσεις οικονομικής συγκέντρωσης για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες και για τις περιφέρειες μετάβασης σε σχέση με τις περισσότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες.

Πίνακας 1: Θεματικοί στόχοι ανά Ταμείο για την περίοδο 2014-20

Θεματικός στόχος	ΕΤΠΑ	ΤΣ	ΕΚΤ	ΕΓΤΑΑ	ΕΤΘΑ
ΘΣ1. Έρευνα και καινοτομία	✓			✓	
ΘΣ2. Τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ)	✓			✓	
ΘΣ3. Ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ	✓			✓	✓
ΘΣ4. Οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα	✓	✓		✓	✓
ΘΣ5. Κλιματική αλλαγή	✓	✓		✓	
ΘΣ6. Βιώσιμοι πόροι	✓	✓		✓	✓
ΘΣ7. Βιώσιμες μεταφορές	✓	✓		✓	
ΘΣ8. Απασχόληση και κινητικότητα του εργατικού δυναμικού	✓		✓	✓	✓
ΘΣ9. Δεξιότητες, εκπαίδευση, εκμάθηση	✓		✓	✓	
ΘΣ10. Φτώχεια και ένταξη	✓		✓	✓	
ΘΣ11. Θεσμική ικανότητα	✓	✓	✓		

Για την περίοδο 2021-27, προτείνεται ένα απλοποιημένο και ευρύτερο σύνολο πέντε στόχων πολιτικής για την προαγωγή μιας Ευρώπης που είναι πιο έξυπνη (ΣΠ1), πιο πράσινη (ΣΠ2), πιο συνδεδεμένη (ΣΠ3), πιο κοινωνική (ΣΠ4) και πιο κοντά στους πολίτες (ΣΠ5). ΤΟ ΕΤΠΑ και το ΤΣ αναμένεται να συμβάλουν σε όλους τους στόχους πολιτικής, που αναλύονται σε 21 τομείς υποστήριξης. Η θεματική συγκέντρωση αναμένεται να εξακολουθήσει να απαιτεί **την επικέντρωση των δαπανών σε τομείς που θεωρούνται τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας**. Η πλειονότητα των κονδυλίων του ΕΤΠΑ αναμένεται να επικεντρωθεί στους στόχους της καινοτομίας (ΣΠ1) και της οικονομίας χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών (ΣΠ2), με διασφάλιση μεγαλύτερης ευελιξίας για τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες. Ο μηχανισμός αναμένεται να τεθεί σε εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο (και όχι σε επίπεδο ΕΠ / κατηγορίας επιπέδου περιφέρειας, όπως στην περίπτωση της περιόδου 2014-20), ενώ η ευελιξία αναμένεται να ποικίλλει για τις τρεις ομάδες χωρών βάσει μιας αναλογικής κλίμακας (Πίνακας 2).

Πίνακας 2: Θεματική συγκέντρωση στους Στόχους Πολιτικής ΕΤΠΑ/ΤΣ, περίοδος 2021-27

Ομάδα χωρών	ΣΠ1: Πιο έξυπνη Ευρώπη (ελάχιστο μερίδιο)	ΣΠ2: Πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (ελάχιστο μερίδιο)
1. ΑΕΕ πάνω από 100%	60%	ΣΠ 1 + ΣΠ 2 = 85% κατ' ελάχιστο
2. ΑΕΕ 75-100%	45%	30%
3. ΑΕΕ κάτω από 75%	35%	30%

Πηγή: Προσαρμογή από COM(2018) 372.

Το ΕΚ έχει απευθύνει έκκληση για περισσότερη ευελιξία στις απαιτήσεις θεματικής συγκέντρωσης για το ΕΤΠΑ και το ΤΣ, καθώς και για περισσότερη ευελιξία στις επιλέξιμες δαπάνες π.χ. με την αφαίρεση της υγειονομικής ταφής από τον κατάλογο με τις μη επιλέξιμες δαπάνες.³ Ως προς αυτό, το ΕΚ ισχυρίζεται ότι θα πρέπει να προστεθούν συγκεκριμένες παραπομπές σε αρκετές θεματικές στο πλαίσιο της υποστήριξης του ΕΤΠΑ (φυσική κληρονομιά, αστική κινητικότητα μηδενικών εκπομπών και βιώσιμος τουρισμός), προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι αρχές των κρατών μελών θα μπορούν να συνεχίσουν να χρηματοδοτούν αυτούς τους τομείς ανάλογα με τις ανάγκες.⁴

Το νέο μέσο ΕΚΤ+ που προτείνεται για την περίοδο 2021-27 είναι αποτέλεσμα συγχώνευσης του τρέχοντος ΕΚΤ, της πρωτοβουλίας για την απασχόληση των νέων, του Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας προς τους Απόρους (FEAD), του ευρωπαϊκού προγράμματος για την απασχόληση και την κοινωνική καινοτομία (EaSI) και του ευρωπαϊκού προγράμματος για την υγεία, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο σε μια πιο Κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Μία ακόμα καινοτομία για την περίοδο 2021-27 είναι η θέσπιση ενός ειδικού στόχου σχετικά με την προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των υπηκόων τρίτων χωρών συμπεριλαμβανομένων και των μεταναστών. Η έκθεση του ΕΚ για το ΕΚΤ+ εισάγει μια σειρά από τροπολογίες με στόχο την προαγωγή μιας πιο συμμετοχικής προσέγγισης όπως την ενίσχυση της

³ Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και το Ταμείο Συνοχής, P8_TA(2019)0303.

⁴ Για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την υπό διαμόρφωση θέση του ΕΚ, βλ.επί: Widuto A. (2019) Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείο Συνοχής 2021-2027, Briefing on EU Legislation in Progress 2021-2027 MFF, European Parliamentary Research Service, PE 625.141, Ιανουάριος 2019.

χρηματοδότησης για την καταπολέμηση των ανισοτήτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, μια πιο φιλόδοξη διάθεση κονδυλίων υπέρ μέτρων κοινωνικής ένταξης (από 25% σε 27%) και την αύξηση του ελάχιστου κονδυλίου για την καταπολέμηση της υλικής στέρησης (από 2% σε 3%).⁵

Πέρα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία και τα Ταμεία Συνοχής, και η **Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων** (ΕΤΕπ) υποχρεούται να συμβάλει στους στόχους συνοχής σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ. Ο ρόλος του Ομίλου ΕΤΕπ (που αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων) στην πολιτική συνοχής έχει αυξηθεί σημαντικά κατά την περίοδο 2014-20, ιδίως μέσω της αναβάθμισης και της αυξημένης χρήσης των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής (δάνεια, εγγυήσεις, ίδια κεφάλαια). Ο κανονισμός περί κοινών διατάξεων (ΚΚΔ) για την τρέχουσα περίοδο προσφέρει ένα πιο ισχυρό πλαίσιο για τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής στα οποία η ΕΤΕπ και το ΕΤΕ έχουν διαδραματίσει κεντρικό ρόλο. Η πρωτοβουλία για τις ΜΜΕ, που συνδυάζει τα ΕΔΕΤ με τα προγράμματα χρηματοδότησης COSME και «Ορίζων 2020» για τη χορήγηση δανείων σε ΜΜΕ, αποτελεί μία ακόμα βάση για τη συμμετοχή της ΕΤΕπ στην πολιτική συνοχής. Μια μελέτη που εκπονήθηκε για το ΕΚ αξιολόγησε θετικά τον ρόλο της ΕΤΕπ στην πολιτική συνοχής, αν και απηύθυνε έκκληση για συστηματικότερο έλεγχο και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και της λογοδοσίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.⁶

4.2. Υλοποίηση και ανάπτυξη της πολιτικής συνοχής της ΕΕ

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ διαθέτει σημαντικό προϋπολογισμό (ύψους περίπου 350 δισεκατομμυρίων EUR κατά την περίοδο 2014-20), καθώς κατέχει το δεύτερο μεγαλύτερο μερίδιο του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ μετά την Κοινή Γεωργική Πολιτική. Αν και αντιπροσωπεύει ένα πολύ μικρό ποσοστό (χαμηλότερο του 0,4%) του ΑΕγχΠ της ΕΕ, αυτή η πολιτική παρέχει σημαντική χρηματοδότηση για δημόσιες επενδύσεις για την οικονομική ανάπτυξη, οι οποίες κατά τη διάρκεια της περιόδου 2015-17 ισοδυναμούσαν με το 8,5% των επενδύσεων κυβερνητικών κεφαλαίων στην ΕΕ, με το 41% στην ΕΕ των 13 και με πάνω από το 50% σε ορισμένες χώρες (Κροατία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Λετονία, Πολωνία, Πορτογαλία, Σλοβακία).⁷ Αντιθέτως, για τα περισσότερα από τα περισσότερα ανεπτυγμένα κράτη μέλη της ΕΕ των 15 κρατών μελών (πλην των χωρών της Νότιας Ευρώπης), η σχετική συνεισφορά των ΕΔΕΤ στις δημόσιες επενδύσεις δεν υπερβαίνει το 3%.

Στο πλαίσιο της αναθεώρησης της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2014-20 που πραγματοποιήθηκε το 2013, έγιναν σημαντικές αλλαγές στην αρχιτεκτονική, τους στόχους, τη θεματική εστίαση και τη διακυβέρνηση της πολιτικής. **Οι στόχοι της πολιτικής συνοχής ευθυγραμμίστηκαν με αυτούς της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»** μέσω ενός ενισχυμένου στρατηγικού προγραμματισμού βάσει του κοινού στρατηγικού πλαισίου για όλα τα ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης [που μετονομάστηκαν σε Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)] και μέσω αυστηρότερων κανόνων θεματικής συγκέντρωσης. Ως εκ τούτου, ένα μεγάλο μέρος της χρηματοδότησης ανακατευθύνθηκε από τις υποδομές στις αποκαλούμενες παρεμβάσεις προσανατολισμένες στην ανταγωνιστικότητα, την

⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019), Έκθεση σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ (ΕΚΤ+), A8-0461/201, 12.12.2018· Lecerf M (2019) European Social Fund Plus (ESF+) 2021-2027, Γενική Διεύθυνση Υπηρεσιών Κοινοβουλευτικής Έρευνας, Υπηρεσία Έρευνας για τους Βουλευτές, PE 625.154 – Μάρτιος 2019.

⁶ van der Zwet A, Bachtler J, Miller S, Vernon P, Dozhdeva V. (2016) Έρευνα για την επιτροπή REGI - Review of the Role of the EIB Group in European Cohesion Policy, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών - Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτική Πολιτική και Πολιτική Συνοχής - Περιφερειακή ανάπτυξη, Μάρτιος 2016, Βρυξέλλες.

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017) Έβδομη έκθεση για την οικονομική, την κοινωνική και την εδαφική συνοχή, Έκθεση της Επιτροπής, COM(2017) 583, Βρυξέλλες.

οικονομία με μειωμένες εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, καθώς και την καταπολέμηση των προβλημάτων κοινωνικής ένταξης.

Οι Στόχοι Πολιτικής (ΠΣ) και οι απαιτήσεις θεματικής εστίασης που πρότεινε η Επιτροπή για την περίοδο 2021-27 συνεπάγονται μια περαιτέρω ανακατεύθυνση της χρηματοδότησης από τις υποδομές στην καινοτομία, την ευρυζωνικότητα και την υποστήριξη των ΜΜΕ. Αυτό δεν αναμένεται να δημιουργήσει κινδύνους σε χώρες όπου οι δαπάνες είναι ήδη επικεντρωμένες στον ΘΣ1 (πιο έξυπνη Ευρώπη) και τον ΘΣ2 (πιο πράσινη Ευρώπη), όπως η Αυστρία, το Βέλγιο, η Δανία, η Φινλανδία, οι Κάτω Χώρες, η Πορτογαλία και η Σουηδία. Ωστόσο, αναμένεται να οδηγήσει σε ραγδαίες αλλαγές στον καθορισμό των προτεραιοτήτων χρηματοδότησης που απαιτούνται σε ορισμένες χώρες της ΕΕ των 13, ιδίως στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Λιθουανία, τη Μάλτα, τη Ρουμανία και τη Σλοβακική Δημοκρατία. Οι μεγάλες περικοπές στις δαπάνες υποδομών για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων με έμφαση στην ανταγωνιστικότητα είναι πιθανόν να δημιουργήσουν κινδύνους ως προς την ικανότητα απορρόφησης σε ορισμένες χώρες, δημιουργώντας την ανάγκη για ευελιξία.⁸ Η ανάλυση των εμπειριών θεματικής συγκέντρωσης στο πλαίσιο του ΕΚΤ για την τρέχουσα περίοδο αναδεικνύει και την ανάγκη για μια πιο ευέλικτη προσέγγιση για τη διευκόλυνση της υλοποίησης κατά την περίοδο 2021-27.⁹

Επιπλέον, έχουν παρατηρηθεί μερικές σημαντικές τάσεις για την περίοδο 2014-20 ως προς την αρχιτεκτονική των προγραμμάτων των κρατών μελών. Η πρώτη εξ αυτών είναι η σχέση μεταξύ του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ και η παράλληλη πολιτική ενθάρρυνση για καλύτερη ενσωμάτωση των Ταμείων. Η προαιρετική διάταξη για τον συνδυασμό των κονδυλίων ΕΤΠΑ-ΕΚΤ στα προγράμματα της περιόδου 2014-20 για τη δημιουργία καλύτερων συνεργειών για την αντιμετώπιση προβλημάτων περιφερειακής και τοπικής ανάπτυξης εφαρμόστηκε περίπου στο ένα τέταρτο των προγραμμάτων. Η σχετικά χαμηλή αξιοποίηση των από κοινού χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων οφείλεται κυρίως στις ανησυχίες των αρχών των προγραμμάτων για τη διοικητική πολυπλοκότητα.

Η δεύτερη τάση κατά την περίοδο 2014-20 αφορά την ισορροπία μεταξύ εθνικών και περιφερειακών προγραμμάτων. Μεταξύ των κρατών μελών, έχει σημειωθεί τόσο *αποκέντρωση* της διαδικασίας λήψης αποφάσεων προς τις περιφερειακές κυβερνήσεις μέσω περιφερειακών προγραμμάτων σε μερικά κράτη μέλη, όσο και *συγκεντρωτισμός (ή εξορθολογισμός)* σε άλλες περιπτώσεις. Η Πολωνία σημείωσε πρόοδο μεταβαίνοντας από τα αποκεντρωμένα προγράμματα της περιόδου 2007-13 τα οποία υλοποιούνταν από περιφερειακές κρατικές υπηρεσίες (voivods) σε αποκεντρωμένα προγράμματα υπό τη διαχείριση περιφερειακών αυτοδιοικήσεων (υπηρεσίες Marshal) κατά την περίοδο 2014-20. Και η Γαλλία έχει σταδιακά μεταφέρει τη διαχείριση της πολιτικής συνοχής από κρατικά όργανα (νομαρχίες) σε περιφερειακά συμβούλια. Αντιθέτως, η Τσεχική Δημοκρατία κατά την περίοδο 2007-13 προήγε την περιφερειακή διαχείριση, αλλά, έπειτα, κατά τη διάρκεια της περιόδου 2014-20 επανήλθε στη συγκεντρωτική διαχείριση. Επιπλέον, και στη Δανία, τη Φινλανδία και τη Σουηδία παρατηρείται μια διαδικασία συγκεντρωτισμού και εξορθολογισμού, καθώς έχουν μειωθεί τα χρηματοδοτικά κονδύλια σε αυτές τις χώρες. Η αρχιτεκτονική του προγραμματισμού για την περίοδο 2021-27 παραμένει ασαφής, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη αναθεωρήσεις των θεσμικών ρυθμίσεων σε αρκετές χώρες. Οι σχετικές αποφάσεις θα ληφθούν κατά τη χρονική περίοδο 2019-20.

Η ενίσχυση του προσανατολισμού στην απόδοση είναι μια τρίτη εξέλιξη που παρατηρήθηκε την περίοδο 2014-20, καθώς δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στα αποτελέσματα κατά τον προγραμματισμό της

⁸ Bachtler J, Mendez C, Wishlade F. (2018) Reshaping the EU Budget and Cohesion Policy: carrying on, doing less, doing more or radical redesign? Έγγραφο Έρευνας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Αριθ. 104. EPRC, Πανεπιστήμιο Strathclyde, Γλασκόβη.

⁹ Walendowski J, Roman L, Otte S. (2019) Έρευνα για την Επιτροπή REGI – Territorial Needs and Ring-Fencing Requirements: Experience with Implementation In ERDF and ESF, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Θεματικό Τμήμα Διαρθρωτικής Πολιτικής και Πολιτικής Συνοχής, Βρυξέλλες.

παρεμβατικής λογικής και των δεικτών αποτελεσμάτων, σε ένα υποχρεωτικό αποθεματικό επίδοσης, και στη θέσπιση εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων που προϋποθέτουν την εκπλήρωση θεσμικών, κανονιστικών και στρατηγικών όρων πριν από την εκταμίευση πληρωμών. Ενισχύθηκε η αξιολόγηση με την υιοθέτηση πιο δεσμευτικών απαιτήσεων για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή των αξιολογήσεων καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου 2014-20, γεγονός που έχει αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των αξιολογήσεων. Ωστόσο, είναι ακόμα πολύ νωρίς για να αξιολογηθούν τα αποτελέσματα και ο αντίκτυπος των προγραμμάτων λόγω του σχετικά μικρού όγκου ολοκληρωμένων έργων.¹⁰

Σχετικά με τον προσανατολισμό στην απόδοση, έχει δοθεί **πολύ μεγαλύτερη έμφαση στην αξιοποίηση μέσω χρηματοοικονομικής τεχνικής** κατά την περίοδο 2014-20. Βασική αιτία για αυτή την εξέλιξη ήταν η αντίληψη ότι τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής διασφαλίζουν την αυξημένη οικονομική βιωσιμότητα, την καλύτερη ποιότητα των έργων και την οικονομική αποδοτικότητα. Το κανονιστικό πλαίσιο επέκτεινε το πεδίο εφαρμογής των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής σε όλους τους θεματικούς στόχους, θέσπισε προαιρετικά πρότυπα υλοποίησης και προσέφερε περισσότερη καθοδήγηση και τεχνική συνδρομή. Ωστόσο, λόγω μιας σειράς διοικητικών ζητημάτων και ζητημάτων συμμόρφωσης, η λειτουργικότητα των μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής παραμένει προβληματική και η απορρόφηση συνεχίζεται με αργούς ρυθμούς, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις απαιτούνται σημαντικές ανακατανομές κονδυλίων σε μέσα που βασίζονται σε επιχορηγήσεις.¹¹ Οι προτάσεις της Επιτροπής για τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής για την περίοδο 2021-27 προβλέπουν τη συνέχιση της αξιοποίησης τους με στοιχεία απλοποίησης.¹² Το ΕΚ έχει ταχθεί υπέρ της ανάγκης για μια ισορροπημένη προσέγγιση για την εξεύρεση του σωστού συνδυασμού μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής και επιχορηγήσεων.¹³ Στην πιο πρόσφατη τοποθέτησή του για τον ΚΚΔ για την περίοδο 2021-27, το ΕΚ εξακολουθεί να είναι πιο προσεκτικό και προβλέπει την εστίαση της στήριξης των ΕΔΕΤ σε επιχορηγήσεις μόνο με «περιορισμένη χρήση μέσων χρηματοοικονομικής τεχνικής» (προτεινόμενη τροπολογία του άρθρου 47 από το ΕΚ).

Η εξέταση της προόδου που έχει σημειωθεί στην υλοποίηση προγραμμάτων κατά την περίοδο 2014-20 καθιστά σαφές ότι η **απορρόφηση των ΕΔΕΤ ακολούθησε πιο αργούς ρυθμούς κατά την περίοδο 2014-20** σε σχέση με προηγούμενες περιόδους. Τον Νοέμβριο του 2018, το ποσοστό δαπάνης των ταμείων ESI ανερχόταν σε 21%, και η καλύτερη απόδοση (33%) ήταν στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ, αν και τα ποσοστά επιλογής έργων είναι κατά πολύ υψηλότερα.¹⁴ Υπάρχουν, επίσης, σημαντικές διακυμάνσεις στα ποσοστά πληρωμών μεταξύ των θεματικών στόχων (Γράφημα 1), από 15% στον ΘΣ2 (τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών) έως 47% στον ΘΣ5 (προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και πρόληψη κινδύνου). Η χαμηλή απορρόφηση κατά την τρέχουσα περίοδο οφείλεται κυρίως στην καθυστερημένη θέσπιση του κανονιστικού πλαισίου, τις δυσκολίες με τον ορισμό των αρχών, την έλλειψη διοικητικών ικανοτήτων, τους πολύπλοκους κανόνες και τις χρονοβόρες προετοιμασίες για τη

¹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) *έ.α.*

¹¹ Wishlade G, Michie R. (2019) Recent Developments in EU Financial Instruments, 15^η συνεδρίαση FINE, Llandudno, Ιούλιος 2019. Wishlade F, Michie R, Robertson P, Vernon P. (2017) Improving the Take-Up and Effectiveness of Financial Instruments, Τελική έκθεση προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες. Wishlade G and Michie R (2017) Financial Instruments in Practice: Uptake and Limitations, Σειρά σεμιναρίων Ευρωπαϊκής Επιτροπής-ΟΟΣΑ για τον «Σχεδιασμό καλύτερων οικονομικών πολιτικών ανάπτυξης για περιφέρειες και πόλεις», 28 Ιουνίου 2017, ΟΟΣΑ.

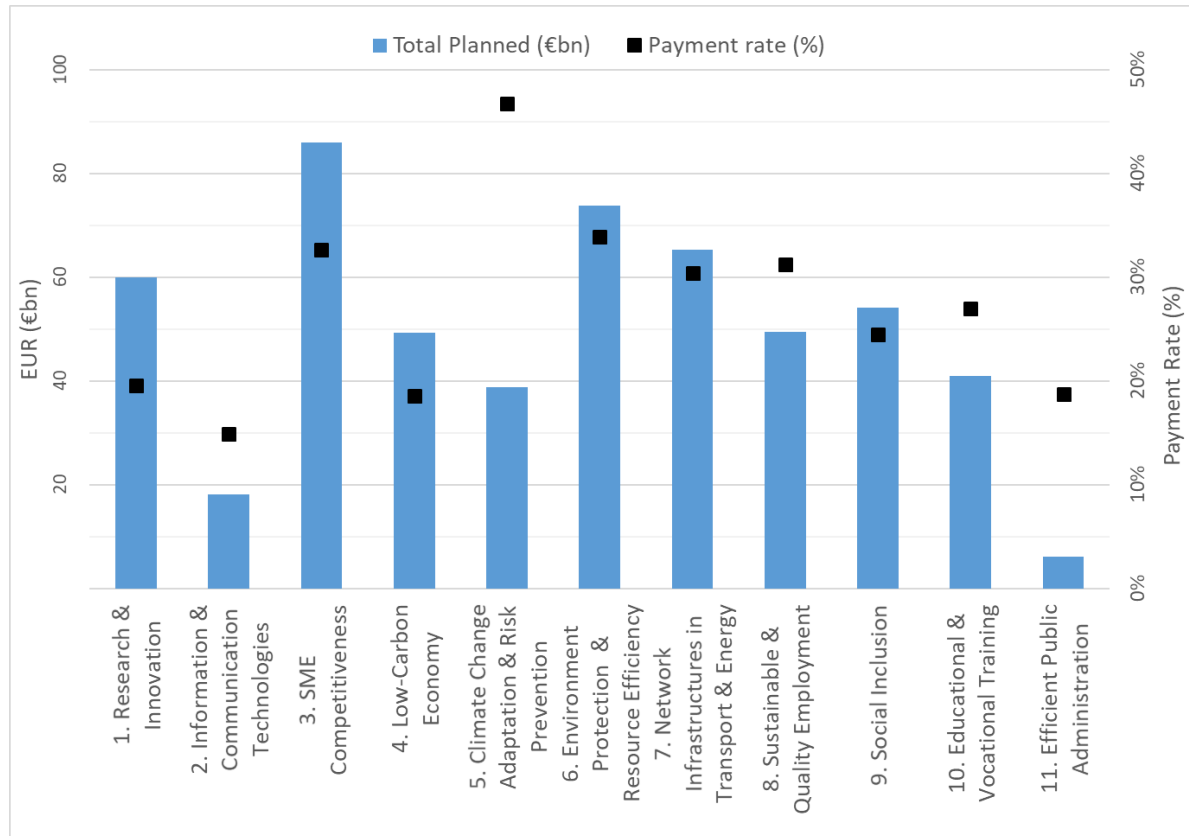
¹² Wishlade G, Michie R. (2019) *Ό.π.*

¹³ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2017) Έκθεση σχετικά με τον σωστό συνδυασμό χρηματοδότησης για τις περιφέρειες της Ευρώπης: εξισορρόπηση χρηματοδοτικών μέσων και επιχορηγήσεων στην πολιτική συνοχής της ΕΕ, Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, A8-0139/2017, 31-03-2017.

¹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία 2014-2020 Συνοπτική έκθεση του 2018 σχετικά με τις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης των προγραμμάτων που καλύπτουν την περίοδο υλοποίησης 2014-2017, COM(2018) 816 final/2, 1.4.2019, Βρυξέλλες.

δημιουργία μεγάλων υποδομών.¹⁵ Οι προτάσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2021-27 για τη μείωση του επιπέδου προχρηματοδότησης και τη συντόμευση του κανόνα αποδέσμευσης με στόχο την παροχή κινήτρων για ταχύτερες δαπάνες είναι αμφιλεγόμενες, καθώς θα μπορούσαν να αποδειχθούν αντιπαραγωγικές και να δημιουργήσουν προβλήματα ρευστότητας για τους δικαιούχους σε ορισμένα κράτη μέλη.

Γράφημα 1: Κονδύλια και ρυθμοί πληρωμών στους θεματικούς στόχους έως το τέλος του 2018

Πηγή: Ίδιοι υπολογισμοί βάσει των ανοιχτών δεδομένων των ΕΔΕΤ

Η διοικητική πολυπλοκότητα είναι ένα από τα βασικά θέματα που αφορούν την υλοποίηση της πολιτικής την περίοδο 2014-20. Μολονότι το κανονιστικό πλαίσιο επιδίωξε την απλοποίηση, προσανατολίστηκε κατά κύριο λόγο προς τους δικαιούχους και όχι τους φορείς υλοποίησης. Η σύγκληση Ομάδας Υψηλού Επιπέδου για την απλοποίηση κατά την περίοδο 2016-17 υπογράμμισε την πολιτική και διοικητική σημασία του ζητήματος, και υπέβαλε μια σειρά από προτάσεις για την απλοποίηση της διαχείρισης της πολιτικής. Οι προτάσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2021-27 περιλαμβάνουν μέτρα απλοποίησης σχετικά με τη συμπληρωματικότητα και την ευελιξία, τη συνέχεια, την οικονομική διαχείριση και τους ελέγχους, καθώς και την εξάρτηση από εθνικά συστήματα διαχείρισης.

¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017) Στρατηγική έκθεση 2017 σχετικά με την εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων, COM(2017) 755 final, 13.12.2017, Βρυξέλλες· Bachtler J, Ferry M, Gal F. (2018) Financial Implementation of European Structural and Investment Funds, Θεματικό Τμήμα Δ Δημοσιονομικών Υποθέσεων, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης, Βρυξέλλες.

Τέλος, αναγνωρίζεται ολόένα και περισσότερο η σημασία υποστήριξης της χρηστής διακυβέρνησης στη δημόσια διοίκηση και της δημιουργίας διοικητικής ικανότητας στην πολιτική συνοχής για την ενίσχυση της αποτελεσματικής διαχείρισης της χρηματοδότησης, την ελάφρυνση της διοικητικής επιβάρυνσης και την αντιμετώπιση της κατάχρησης ή της δόλιας χρήσης της χρηματοδότησης.¹⁶ Στο πλαίσιο των τροπολογιών που εισήγαγε στον ΚΚΔ για την περίοδο 2021-27, το ΕΚ ζήτησε στοχευμένα μέτρα για τη δημιουργία διοικητικής ικανότητας, όπως η αξιολόγηση του συνόλου δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού. Επιπλέον, ζητείται μεγαλύτερη υποστήριξη για τη δημιουργία ικανοτήτων από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης - τόσο από την ΕΤΕπ σχετικά με τα έργα και τα μέσα χρηματοοικονομικής τεχνικής όσο και από την Επιτροπή με έμφαση στις περιφέρειες που διατρέχουν κίνδυνο οικονομικών αναστολών λόγω μη συμμόρφωσης. Για τη γενικότερη υποστήριξη της συμμετοχής και της ενδυνάμωσης των ενδιαφερόμενων μερών, το ΕΚ έχει καταθέσει μια τροπολογία του ΚΚΔ σχετικά με την αρχή της εταιρικής σχέσης η οποία απαιτεί ένα κατάλληλο ποσοστό χρηματοδότησης της ΕΕ να διατεθεί για την ανάπτυξη των διοικητικών ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

4.3. Ο αντίκτυπος των άλλων πολιτικών της ΕΕ στην οικονομική και κοινωνική συνοχή

4.3.1. Εκτίμηση εδαφικών επιπτώσεων

Στο πλαίσιο της ΣΛΕΕ (άρθρο 175), προβλέπεται ότι όλες οι πολιτικές της ΕΕ και η ενιαία αγορά πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους στόχους συνοχής της Ένωσης και να συμβάλουν στην επίτευξή τους. Ωστόσο, οι επιπτώσεις των άλλων πολιτικών της ΕΕ στη συνοχή δεν διερευνώνται επαρκώς. Η τέταρτη έκθεση για την οικονομική και κοινωνική συνοχή της Επιτροπής ταξινομήσε τους άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ ως προς τη σχετική χωρική εστίασή τους και επανεξέτασε τα βασικά χαρακτηριστικά τους.

Πίνακας 3: Χωρική διάσταση των πολιτικών της ΕΕ

Χωρική διάσταση	Τομέας πολιτικής ΕΕ
Ισχυρή	Ανταγωνισμός, μεταφορές, περιβάλλον, ναυτιλία και αλιεία.
Μερική	Έρευνα και τεχνολογική ανάπτυξη, καινοτομία και επιχειρηματικότητα, κοινωνία της πληροφορίας και μέσα ενημέρωσης, φτώχεια, κοινωνική ένταξη και απασχόληση, εκπαίδευση, ισότητα ανδρών και γυναικών, υγεία, κοινή γεωργική πολιτική, και κλίμα.
Καμία	Ενιαία αγορά, εμπόριο, ενέργεια, οικονομική και νομισματική ένωση, πρόγραμμα της Λισσαβώνας.

Πηγή: Προσαρμογή από την τέταρτη έκθεση για τη συνοχή.

Ωστόσο, η εν λόγω έκθεση (και οι μεταγενέστερες εκθέσεις συνοχής) δεν αξιολόγησε τις επιπτώσεις των άλλων πολιτικών της Ένωσης για τη συνοχή και αναγνώρισε την ανάγκη για την κατάρτιση μεθόδων εκτίμησης των εδαφικών επιπτώσεων τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Το πρόγραμμα ESPON πρωταγωνιστεί στην προσπάθεια κατάρτισης μεθόδων εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων,

¹⁶ Βλέπε κεφάλαιο 4 «Βελτίωση των θεσμών» της έβδομης έκθεσης για τη συνοχή, και τις παρεμβάσεις που πραγματοποιήθηκαν στη διάσκεψη του Μαΐου 2018 για τη χρηστή διακυβέρνηση που διοργάνωσε η ΓΔ REGIO: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/conferences/good_governance

καθοδήγησης και μελετών. Το ίδιο ισχύει και για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών. Οι εκθέσεις για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία μετά το 2020 και για το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ συγκαταλέγονται στα παραδείγματα των επιτυχημένων εκτιμήσεων εδαφικών επιπτώσεων της ΕτΠ.¹⁷

Επιπλέον, η Επιτροπή έχει αναπτύξει μεθοδολογίες για τις εκτιμήσεις εδαφικών επιπτώσεων που έχουν εφαρμοστεί σε νομοθετικές προτάσεις, και περιλαμβάνει την ΕτΠ στην κατάρτιση της εκτίμησης επιπτώσεων, ώστε να συνεισφέρει την ανάλυση των περιφερειακών και των τοπικών επιπτώσεών τους.¹⁸

Για τη βελτίωση της εδαφικής διάστασης των εκτιμήσεων επιπτώσεων, η ΕτΠ έχει ζητήσει την ανάπτυξη περισσότερων περιφερειακών αρμοδιοτήτων στο πλαίσιο της Επιτροπής Ρυθμιστικού Ελέγχου της Επιτροπής, περισσότερους ελέγχους των εκτιμήσεων εδαφικών επιπτώσεων, και μεγαλύτερη συμμετοχή της ΕτΠ σε προγενέστερο στάδιο.¹⁹ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στηρίζει την πιο ενεργή συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών και έχει επισημάνει **ότι είναι απαραίτητο οι εκτιμήσεις εδαφικών επιπτώσεων να αξιολογούν την αστική διάσταση** όλων των σχετικών πολιτικών της ΕΕ στη μελλοντική νομοθεσία.²⁰

Υπάρχουν σοβαρά προβλήματα ως προς την ανάπτυξη και τη θεσμοθέτηση των εκτιμήσεων εδαφικών επιπτώσεων λόγω του ευρέος φάσματος διαφορετικών προσεγγίσεων ως προς τον προσδιορισμό των εδαφικών διαστάσεων, την εκτίμηση των επιπτώσεων και την εφαρμογή μεθόδων και εργαλείων εκτίμησης εδαφικών επιπτώσεων, καθώς και των ελλείψεων δεδομένων σε κατάλληλες γεωγραφικές κλίμακες.

Στο πλαίσιο του διαλόγου για την αναθεώρηση της πολιτικής συνοχής της ΕΕ για την περίοδο μετά το 2020, η Εδαφική Αναθεώρηση του ESPON (2017) προσδιόρισε **επτά βασικά ζητήματα με τις σημαντικότερες εδαφικές επιπτώσεις** για το παρόν και το μέλλον ολόκληρης της Ευρώπης.²¹

- εξεύρεση απαντήσεων για τη γήρανση και τη μετανάστευση·
- προώθηση της απασχόλησης στην οικονομία της γνώσης·
- προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης μέσω ΜΜΕ και ΑΞΕ·
- προώθηση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- ανάπτυξη της κυκλικής οικονομίας·
- ανάπτυξη φυσικής και ψηφιακής συνδεσιμότητας· και
- βελτίωση της ποιότητας ζωής μέσω υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

Η Εδαφική Αναθεώρηση επισημαίνει την εδαφική συνεργασία ως λύση για την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων πολιτικών για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων και την αντιστάθμιση των τάσεων διάσπασης που παρατηρούνται σε ολόκληρη την Ευρώπη.

¹⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) Taking Stock of the Commission's Better Regulation Agenda, Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής, SWD(2019) 156 final, 15.4.2019. Επιτροπή των Περιφερειών (2019) Συνεισφορά της επιτροπής COTER στην Έκθεση αντικτύπου 2018, Ενημερωτικό σημείωμα, συνεδρίαση επιτροπής COTER της 26ης Μαρτίου 2019, Βρυξέλλες.

¹⁸ Εργαλειοθήκη 33 για τη βελτίωση της νομοθεσίας: https://ec.europa.eu/info/files/better-regulation-toolbox-33_en

¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) *έ.α.* Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018), Οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας: ενίσχυση του ρόλου τους στη διαδικασία χάραξης των πολιτικών της ΕΕ, COM(2018) 703 final, Στρασβούργο, 23.10.2018.

²⁰ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2018) Έκθεση σχετικά με τον ρόλο των πόλεων στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης (2017/2037(INI)), Επιτροπή Συνταγματικών Υποθέσεων, A8-0203/2018, 7.6.2018

²¹ Böhme K, Toptsidou M, Holstein F, Martin D. (2017) European Territorial Review: Territorial Cooperation for the future of Europe, ESPON contribution to the debate on Cohesion Policy post-2020, ESPON EGTC, Λουξεμβούργο.

4.3.2. Το στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ

Στις ευρύτερες αναδυόμενες θεματικές πολιτικής και πολιτικά ζητήματα της ΕΕ που θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην πολιτική συνοχής συγκαταλέγονται και τα εξής:

- Οικονομική διακυβέρνηση και το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο·
- Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του ΟΗΕ·
- Προκλήσεις σχετικά με την κλιματική αλλαγή·
- Ενεργειακή Ένωση· και
- Μετανάστευση·

Η πολιτική συνοχής της ΕΕ συμβάλλει στην επίτευξη ευρύτερων στόχων της ΕΕ μέσω της παροχής χρηματοδότησης σε σχετικούς θεματικούς στόχους, καθώς και μέσω μη οικονομικών συνεισφορών μέσω της εκ των προτέρων αιρεσιμότητας, του συντονισμού με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και της αξιοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων (Γράφημα 2). Οι κυριότερες **ενωσιακές και διεθνείς στρατηγικές** και πλαίσια πολιτικής που διαμορφώνουν επί του παρόντος και θα διαμορφώνουν και στο μέλλον το πλαίσιο για τους στόχους και τις παρεμβάσεις της πολιτικής συνοχής είναι οι εξής:

- **ΣΠ1- Πιο έξυπνη Ευρώπη.** Η ανακοίνωση για την έξυπνη εξειδίκευση²², Ένα ανανεωμένο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την έρευνα και την καινοτομία²³, η νέα στρατηγική για τη βιομηχανική πολιτική²⁴, η πρωτοβουλία για τις νεοφυείς και τις αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις²⁵, και το νέο θεματολόγιο δεξιοτήτων²⁶.
- **ΣΠ2 - Μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.** Η στρατηγική της ΕΕ για την Ενεργειακή Ένωση (2015) και οι στόχοι για το 2030²⁷, που είναι ευθυγραμμισμένοι με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης 7 (ενέργεια) και 13 (κλίμα) του ΟΗΕ και τις φιλοδοξίες της παγκόσμιας συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή του 2015. Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ (ΣΕΔΕ), ο κανονισμός για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και οι επικείμενες αναθεωρήσεις της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων²⁸ καθώς και για την ενεργειακή απόδοση και την ανανεώσιμη ενέργεια²⁹.
- **ΣΠ3 - Μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη.** Η στρατηγική της Επιτροπής του 2016 για τη συνδεσιμότητα προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit³⁰ παρουσιάζει ένα όραμα της Ευρώπης όπου η διαθεσιμότητα και η υιοθέτηση δικτύων πολύ υψηλής χωρητικότητας θα επιτρέπουν την ευρεία χρήση προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών στην ψηφιακή ενιαία

²² COM(2017) 376 final.

²³ COM(2018) 306 final.

²⁴ COM(2017) 479 final.

²⁵ COM(2016) 733 final.

²⁶ COM(2016) 381 final.

²⁷ Δείτε τη σχετική ιστοσελίδα: [Στρατηγική για την Ενεργειακή Ένωση](#)

²⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2018/844 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2018, για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/31/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων και της οδηγίας 2012/27/ΕΕ για την ενεργειακή απόδοση (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ).

²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Energy efficiency first: Commission welcomes agreement on energy efficiency, Δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Βρυξέλλες, 19 Ιουνίου 2018· Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018) Europe leads the global clean energy transition: Commission welcomes ambitious agreement on further renewable energy development in the EU, Δήλωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Στρασβούργο, 14 Ιουνίου 2018.

³⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016) Συνδεσιμότητα για ανταγωνιστική ψηφιακή ενιαία αγορά - Προς μια ευρωπαϊκή κοινωνία των Gigabit, COM(2016) 587, 14.9.2016.

αγορά³¹. Η πολιτική συνοχής θα εξακολουθεί να συμβάλει στην πολιτική ΔΕΔ-Μ, που αποσκοπεί στην ολοκλήρωση του δικτύου έως το 2030³².

- **ΣΠ4 – Μια πιο κοινωνική Ευρώπη.** Υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΠΚΔ) που συμφωνήθηκε τον Νοέμβριο 2017 για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων σε ολόκληρη την Ευρώπη³³. Ο ΕΠΚΔ περιλαμβάνει είκοσι αρχές που διαρθρώνονται γύρω από την ισότητα ευκαιριών και την ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας, τους δίκαιους όρους εργασίας, και την κοινωνική προστασία και ένταξη.
- **ΣΠ5 – Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της.** Η εδαφική ατζέντα της ΕΕ για το 2020 που καταρτίστηκε το 2007 (και αναθεωρήθηκε το 2011) είναι μια δήλωση πολιτικής των κρατών μελών της ΕΕ που προάγει την ισορροπημένη εδαφική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς για την επίτευξη της εδαφικής συνοχής. Προβλέπεται αναθεώρηση της εδαφικής ατζέντας το 2020 κατά τη διάρκεια της γερμανικής προεδρίας του Συμβουλίου. Το Σύμφωνο του Άμστερνταμ του 2016 ενέκρινε ένα αστικό θεματολόγιο για την ΕΕ το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά από ενέργειες που μπορούν να επιτευχθούν μέσω θεματικών εταιρικών σχέσεων.

Το θεματολόγιο του 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη και οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) του ΟΗΕ συμβάλλουν στη διαμόρφωση του στρατηγικού πλαισίου για την πολιτική συνοχής κατά την περίοδο 2021-27, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη μιας γενικής ενωσιακής στρατηγικής (παρόμοιας με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» κατά την περίοδο 2014-2020) που να καθοδηγεί τον προγραμματισμό και την υλοποίηση. Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να συμβάλει στην υλοποίηση του θεματολογίου, αλλά δεν έχει αποφασίσει ακόμα για τις δομές, τα εργαλεία και τις πολιτικές που θα χρησιμοποιήσει για την υλοποίηση και την επίτευξη των ΣΒΑ. Η πολιτική συνοχής θεωρείται ότι μπορεί να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο σχεδόν σε όλους τους ΣΒΑ.³⁴ Το έγγραφο προβληματισμού της Επιτροπής «Towards a Sustainable Europe 2030» (Προς μια βιώσιμη Ευρώπη μέχρι το 2030) του Ιανουαρίου 2019³⁵ παρουσιάζει τρία σενάρια που περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση των ΣΒΑ για την καθοδήγηση της κατάρτισης της στρατηγικής ανάπτυξης μετά το 2020 με έμφαση σε τομείς με τη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία για την ΕΕ και την πολιτική συνοχής. Το ΕΚ και η επιτροπή REGI (συμμετέχοντας σε διακοινοβουλευτικές διασκέψεις) συμβάλλουν σε αυτόν τον διάλογο.³⁶

Η συνεισφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο **Στρατηγικό θεματολόγιο της ΕΕ για την περίοδο 2019-24** παρουσιάστηκε τον Μάιο 2019 στην άτυπη σύνοδο των ηγετών της ΕΕ-27 στο Σμπόου (Ρουμανία).³⁷ Η πολιτική συνοχής δεν είχε εξέχουσα θέση στη συζήτηση, με εξαίρεση μια πρόταση που τόνιζε την ανάγκη μείωσης των ανισοτήτων. Στο πλαίσιο του στόχου για μια ανταγωνιστική Ευρώπη,

³¹ Βλέπε: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/digital-single-market>

³² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1315/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, περί των προσανατολισμών της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών και για την κατάργηση της απόφασης αριθ. 661/2010/ΕΕ (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

³³ Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ΕΕ C 428, 13.12.2017, σ. 10-15.

³⁴ Bachtler J, Polverari L. (2017) Building Blocks for a Future Cohesion Policy – First Reflections, Έρευνα για την Επιτροπή REGI, ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών, ΡΕ 601. 974, Απρίλιος 2017.

³⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) Towards a Sustainable Europe by 2030, Έγγραφο προβληματισμού, 30 Ιανουαρίου 2019.

³⁶ Niestroy I, Hege E, Dirth E, Zondervan R. (2019) Europe's approach to implementing the Sustainable Development Goals: Good practices and the way forward, Μελέτη, Θεματικό Τμήμα, Γενική Διεύθυνση Εξωτερικών Πολιτικών, Φεβρουάριος 2019.

³⁷ Η Ευρώπη τον Μάιο του 2019: Προετοιμασία για μια πιο ενωμένη, πιο ισχυρή και πιο δημοκρατική Ένωση σε έναν ολοένα και πιο αβέβαιο κόσμο, Η συμβολή της Επιτροπής στην άτυπη σύνοδο των ηγετών της ΕΕ-27 στο Σμπόου της Ρουμανίας, στις 9 Μαΐου 2019.

δίνεται έμφαση στη στήριξη της πολιτικής συνοχής της ΕΕ στην έρευνα και την καινοτομία κατά την περίοδο 2021-27, που θα πρέπει να είναι πλήρως ευθυγραμμισμένη με τη βιομηχανική πολιτική της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών. Η έτερη βασική προτεραιότητα που σχετίζεται με την πολιτική συνοχής είναι η «Δίκαιη Ευρώπη» μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, που αναφέρεται στην ανάγκη αντιμετώπισης των κοινωνικών και εδαφικών ανισοτήτων. Η Επιτροπή έχει καταρτίσει δέκα βασικές προτάσεις που δεν έχουν εγκριθεί ακόμη από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο και οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον σχεδιασμό του επόμενου στρατηγικού θεματολογίου. Το ΠΔΠ της περιόδου 2021-27 που παρουσιάζεται στη συνέχεια είναι το σημαντικότερο στοιχείο της πολιτικής συνοχής.

Γράφημα 2: Στόχοι, προτεραιότητες και πολιτική συνοχής της ΕΕ

RELEVANT EC PRIORITIES (GENERAL OBJECTIVES)	CONTRIBUTION THROUGH FUNDING (SPECIFIC OBJECTIVES)	NON-FINANCIAL CONTRIBUTIONS (EXAC, CSRS, LEVERAGING PUBLIC AND PRIVATE INVESTMENT, ...)
1. Jobs, Growth and Investment	<p>TO1: RTD and innovation</p> <p>TO3: competitiveness of SMEs</p> <p>TO6: protection of environment, resource efficiency/circular economy</p> <p>TO7: sustainable transport</p> <p>TO8: employment and labour mobility</p> <p>TO9: social inclusion</p> <p>TO10: education, skills and lifelong learning</p> <p>TO11: Institutional capacity and effective PA</p>	<p>ExAC on: Research and Innovation/smart specialisation SME/Small Business Act Water, waste and EIA/SEA legislation</p> <p>"Investment Challenges Box"</p> <p>Ad hoc initiatives addressing specific development needs (e.g. Lagging Regions, Regions in industrial transition)</p>
2. Digital Single Market	<p>TO2: Information and communication technologies</p>	<p>ExAC on: Strategic policy framework for digital growth Next generation Network Plans</p>
3. Energy Union and Climate	<p>TO4: shift towards low-carbon economy</p> <p>TO5: climate change adaptation, risk prevention and management</p> <p>TO7: smart energy infrastructure</p>	<p>ExAC on: Smart energy distribution, storage and transmission systems Energy efficiency Cogeneration Renewable energy Risk assessments</p>
4. Internal Market	<p>Support to the development of the Single Market, to the strengthening of European industrial base and to the less developed MS, notably through spending under ESIF thematic objectives 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9 and 10</p> <p>Territorial cooperation</p> <p>Outermost Regions</p> <p>IPA</p>	<p>ExAC on: Public Procurement State Aid Comprehensive plans for transport investments Smart Specialisation Strategies</p> <p>Macroregional Strategies Cross-Border Review / Boosting EU Border Regions</p>
8. Migration	<p>Integration through: TO8: employment and labour mobility TO9: social inclusion TO10: education, skills and lifelong learning</p> <p>Urban Innovative Actions</p> <p>IPA Transfer to EU Trust Fund for Syria</p>	<p>Urban Agenda</p> <p>Support to MS in identifying possible scope for assistance through ERDF</p>

Πηγή: Σχέδιο διαχείρισης 2019 ΓΔ REGIO, ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης, 19 Δεκεμβρίου 2018.

4.3.3. Το ΠΔΠ – Συγκεντρωτισμός, αιρεσιμότητα και αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ

Η μεταρρύθμιση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ για την περίοδο 2021-27 έχει σημαντικό αντίκτυπο στον προϋπολογισμό της μελλοντικής πολιτικής συνοχής, καθώς και στη σχέση της με άλλες πολιτικές και τη διακυβέρνησή της. Οι διοργανικές διαπραγματεύσεις για το ΠΔΠ της περιόδου 2021-27 ξεκίνησαν τον Μάιο 2018 με την έγκριση μιας δέσμης δημοσιονομικών προτάσεων και περισσότερων από 40 τομεακών προτάσεων της Επιτροπής, συμπεριλαμβανομένου του ΚΚΔ της πολιτικής συνοχής, των ειδικών ανά ταμείο κανονισμών και των κανονισμών διαπεριφερειακής συνεργασίας. Στο πλαίσιο μιας νέας γραμμής του προϋπολογισμού με τίτλο «Συνοχή και αξίες», η Επιτροπή προτείνει την περικοπή των τρεχουσών δαπανών για την πολιτική συνοχής κατά πάνω από 10% και την αύξηση των κονδυλίων για τις θέσεις και τα μέσα που τελούν υπό κεντρική διαχείριση και δεν σχετίζονται άμεσα με τους στόχους συνοχής, και την παροχή ενός μεγαλύτερου περιθωρίου στην Επιτροπή για την άσκηση επιρροής στις δαπάνες της ΕΕ.

Η μεταβολή στην εστίαση προς κεντρικά διαχειριζόμενα κονδύλια ήταν ήδη εμφανής κατά την περίοδο 2014-20 μέσω της δημιουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ). Από τη σκοπιά της πολιτικής συνοχής, ασκήθηκε κριτική στο ΕΤΣΕ, διότι έδινε έμφαση στα περισσότερο ανεπτυγμένα κράτη μέλη λόγω της γενικότερης προσέγγισής του που έχει ως γνώμονα τη ζήτηση και είναι προσανατολισμένη στην αγορά. Ως προς το μετονομασμένο και διευρυμένο ταμείο InvestEU, η Επιτροπή θεωρεί ότι η συμμετοχή ενός ευρύτερου φάσματος εταίρων συμπεριλαμβανομένων εθνικών και περιφερειακών αναπτυξιακών τραπεζών θα συμβάλει στη βελτίωση της γεωγραφικής ισορροπίας. Ωστόσο, το ΕΚ και η ΕτΠ διατηρούν έντονες αμφιβολίες για τη σχέση μεταξύ των ΕΔΕΤ και του νέου προγράμματος InvestEU, και για τη χωρική στόχευση του InvestEU. Επιπλέον, έχουν διατυπωθεί μεγαλύτερες ανησυχίες για την προσθετικότητα και την αποτελεσματικότητα της υποστήριξης του ΕΤΣΕ.³⁸ Οι τροπολογίες που εισήγαγε το ΕΚ στο σχέδιο του κανονισμού InvestEU διευρύνουν τους γενικούς στόχους του προγράμματος, καθώς διασφαλίζουν τη σύνδεσή τους με την απασχόληση, τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους στόχους συνοχής. Οι διοργανικές διαπραγματεύσεις ολοκληρώθηκαν με μια «προσωρινή μερική συμφωνία» τον Μάρτιο του 2019 η οποία έδωσε μεγαλύτερη έμφαση στη γεωγραφική διαφοροποίηση και την αποφυγή της υπερβολικής τομεακής ή περιφερειακής συγκέντρωσης για τη διασφάλιση της ισότιμης γεωγραφικής ισορροπίας των έργων. Επιπλέον, η συμφωνία προβλέπει ρητά την περιφερειακή οριοθέτηση οποιωνδήποτε συνεισφορών από ταμεία υπό επιμερισμένη διαχείριση.

Μια δεύτερη τάση στην κατάρτιση του ΠΔΠ είναι η **αυξανόμενη προσφυγή στη δημοσιονομική αιρεσιμότητα**.³⁹ Για την περίοδο 2014-20, έχει επιδιωχθεί μια μεγαλύτερη ευθυγράμμιση μεταξύ της πολιτικής συνοχής της ΕΕ και της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης μέσω των δεσμών μακροοικονομικής αιρεσιμότητας και προγραμματισμού στις συστάσεις ανά χώρα (ΣΑΧ) που εκδίδονται βάσει της διαδικασίας συντονισμού των οικονομικών πολιτικών του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.⁴⁰ Προβλέπεται μια ενισχυμένη σύνδεση με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για την περίοδο 2021-27 μέσω της προσαρμογής του τελευταίου προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι ΕΧΣ του 2019 και του 2024 θα είναι περισσότερο προσαρμοσμένες στον προγραμματισμό και την υλοποίηση της πολιτικής

³⁸ Bachtler J, Oliveira Martins J, Wostner P, Zuber P. (2017) Towards Cohesion Policy 4.0: Structural Transformation and Inclusive Growth, Regional Studies Association (RSA Europe), Βρυξέλλες.

³⁹ Bachtler J, Mendez C. (Forthcoming, 2020) Cohesion and the EU's budget: is conditionality undermining solidarity?, in Ramona Coman, Amandine Crespy, Vivien Schmidt (συντάκτες) Governance and politics in the post-crisis European Union, Cambridge University Press.

⁴⁰ Mendez C. (2013) 'The post-2013 reform of EU cohesion policy and the place-based narrative', Journal of European Public Policy 20(5): 639–659.

συνοχής, και ότι θα συμβάλουν στον αναπρογραμματισμό κατά την ενδιάμεση αξιολόγηση των προγραμμάτων πολιτικής συνοχής το 2025. Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι δίδεται έμφαση τόσο στις εθνικές όσο και στις περιφερειακές επενδυτικές ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους συνοχής που αποσκοπούν στη μείωση των ανισοτήτων.⁴¹

Η μακροοικονομική αιρεσιμότητα θεσπίστηκε για όλα τα ταμεία ESI κατά την περίοδο 2014-20, εξουσιοδοτώντας την Επιτροπή να προτείνει την αναστολή της χρηματοδότησης λόγω της παραβίασης κανόνων δημοσιονομικών ελλειμμάτων και να ζητήσει τον αναπρογραμματισμό της χρηματοδότησης για την υποστήριξη της υλοποίησης των μακροοικονομικών συστάσεων. Για την περίοδο 2021-27, μερικοί καθαροί συνεισφέροντες είναι υπέρ της ενισχυμένης μακροοικονομικής αιρεσιμότητας (π.χ. Αυστρία, Φινλανδία και Γερμανία), ενώ άλλα κράτη μέλη (Ελλάδα) εκφράζουν την αντίθεσή τους με αυτήν, ή ζητούν την κατάργηση (Γαλλία), αναθεώρηση (Ιταλία) ή αντικατάστασή της με πιο θετικά κίνητρα (Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία).⁴² Σε πρόσφατη έκθεσή της, η Προεδρία του Συμβουλίου ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον μετριασμό των πιθανών αρνητικών επιπτώσεων των οικονομικών αναστολών στην απόδοση της πολιτικής συνοχής.⁴³ Ιστορικά, το ΕΚ δεν είναι υπέρ της μακροαιρεσιμότητας, διότι εκφράζει ανησυχίες για τις αρνητικές επιδράσεις της στις περιφερειακές και τοπικές κοινότητες λόγω της αναστολής της χρηματοδότησης. Λαμβάνοντας υπόψη αυτές τις ανησυχίες, το ΕΚ έχει προτείνει τη διαγραφή του άρθρου 15 από τον ΚΚΔ για την περίοδο 2021-27 που αφορά μέτρα που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ταμείων ESI με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.⁴⁴

Η αιρεσιμότητα του κράτους δικαίου είναι μια νέα πρόταση της Επιτροπής για το ΠΔΔ της περιόδου 2021-27, που έχει ως στόχο την προάσπιση του προϋπολογισμού της ΕΕ στην περίπτωση γενικευμένων ελλείψεων στο κράτος δικαίου των κρατών μελών. Προτείνονται μια σειρά από πιθανές κυρώσεις για τα Ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένης της αναστολής της έγκρισης προγραμμάτων, δεσμεύσεων ή πληρωμών. Το ΕΚ έχει υποστηρίξει εν μέρει τις προτάσεις της Επιτροπής, υπό την προϋπόθεση ότι οι τελικοί δικαιούχοι της ενωσιακής χρηματοδότησης δεν θα τιμωρούνται αδίκως. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο έχει εγείρει διαδικαστικές ενστάσεις, καθώς θεωρεί ότι οι εν λόγω προτάσεις παρέχουν υπερβολικά μεγάλη διακριτική ευχέρεια στην Επιτροπή και δεν χορηγούν σαφή κριτήρια και καθοδήγηση για τον προσδιορισμό των παραβιάσεων του κράτους δικαίου.⁴⁵ Στο πλαίσιο μιας μελέτης του, το ΕΚ συμπεραίνει ότι, προκειμένου να είναι αποτελεσματική η αιρεσιμότητα του κράτους δικαίου, απαιτούνται σημαντικές αναθεωρήσεις. Σε αυτές συγκαταλέγονται η ενίσχυση της συνοχής/συνέπειας, η έμφαση σε έναν περιορισμένο αριθμό βασικών παραβιάσεων του κράτους δικαίου που συνδέονται με τις δαπάνες της ΕΕ, η παροχή αξιόπιστων εγγυήσεων για την προστασία των τελικών δικαιούχων, και η συμμετοχή του Συμβουλίου και του Κοινοβουλίου στις αποφάσεις επιβολής

⁴¹ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019) Έγγραφο της Προεδρίας σχετικά με τις «μελλοντικές προκλήσεις για τον προγραμματισμό των κονδυλίων», 7.6.19, Βρυξέλλες

⁴² Bachtler J, Mendez C, Wishlade F. (2018) Reshaping the EU Budget and Cohesion Policy: carrying on, doing less, doing more or radical redesign? Έγγραφο Έρευνας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Αριθ. 104. EPRC, Πανεπιστήμιο Strathclyde, Γλασκόβη.

⁴³ Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2019) Έγγραφο της Προεδρίας σχετικά με τις «μελλοντικές προκλήσεις για τον προγραμματισμό των κονδυλίων», 7.6.19, Βρυξέλλες

⁴⁴ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 27ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου και Μετανάστευσης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Διαχείριση των Συνόρων και των Θεωρήσεων, P8_TA(2019)0310.

⁴⁵ ΕΕΣ (2018) Γνώμη αριθ. 1/2018, Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο, Λουξεμβούργο.

για τη διασφάλιση της νομιμότητας.⁴⁶ Αντιθέτως, άλλοι φορείς έχουν ζητήσει αυστηρότερη αιρεσιμότητα μέσω της επιβολής αναστολών της πολιτικής συνοχής για παραβιάσεις του κράτους δικαίου ανεξαρτήτως από το εάν οι εν λόγω παραβιάσεις αποτελούν κίνδυνο για τον προϋπολογισμό της ΕΕ.⁴⁷

Τέλος, η **αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ (Brexit)** θα μπορούσε να έχει σημαντικές οικονομικές επιπτώσεις για την πολιτική συνοχής. Η απώλεια ενός καθαρού συνεισφέροντος θα ισοδυναμούσε με μείωση της χρηματοδότησης για το ΠΔΠ και τον προϋπολογισμό συνοχής ή μεγαλύτερες συνεισφορές από τους υπόλοιπους καθαρούς συνεισφέροντες. Οι προτάσεις της Επιτροπής για τη διατήρηση του ύψους του προϋπολογισμού για την περίοδο 2021-27 σε παρόμοιο επίπεδο με την περίοδο 2014-20, την παράλληλη αύξηση του μεριδίου των κεντρικά διαχειριζόμενων μέσων εις βάρος των κονδυλίων συνοχής και γεωργίας, καθώς και τη σταδιακή κατάργηση των δημοσιονομικών εκπτώσεων συνεπάγονται μεγάλες αυξήσεις στις καθαρές συνεισφορές ορισμένων πλουσιότερων χωρών.⁴⁸ Μερικοί από τους καθαρούς συνεισφέροντες αντέδρασαν ασκώντας κριτική για το συνολικό ύψος του ενωσιακού προϋπολογισμού και το επίπεδο των καθαρών συνεισφορών τους, ενώ ορισμένοι απηύθυναν έκκληση για δραστική περικοπή των δαπανών. Με βάση την εξέλιξη των προηγούμενων διαπραγματεύσεων για το ΠΔΠ, αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε περαιτέρω περικοπές στον προϋπολογισμό για τη συνοχή και τη γεωργία.⁴⁹ Επιπλέον, ο αντίκτυπος της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου στις οικονομικές και εμπορικές σχέσεις μπορεί να αποβεί πολύ σημαντικός για ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες και περιφέρειες.⁵⁰ Υπάρχει επίσης και το ζήτημα της συμμετοχής του Ηνωμένου Βασιλείου στην πολιτική συνοχής μετά την αποχώρησή του από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνέχιση της συμμετοχής του στο πρόγραμμα ETC – PEACE είναι διασφαλισμένη τουλάχιστον έως το 2020 (βάσει των όρων της συμφωνίας αποχώρησης)⁵¹ αλλά απομένει να αποφασιστεί κατά πόσον θα συνεχιστεί η συμμετοχή του σε άλλα ενωσιακά προγράμματα εδαφικής συνεργασίας (π.χ. INTERREG).

4.4. Συντονισμός των διαρθρωτικών μέσων της Ένωσης

Στόχος της μεταρρύθμισης της πολιτικής συνοχής του 2013 ήταν η ενίσχυση των συνεργειών μεταξύ των ταμείων της ΕΕ για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου και της οικονομικής ανταποδοτικότητας μέσω της προώθησης του συντονισμού μεταξύ των ταμείων ESI και με άλλα μέσα της ΕΕ όπως το πρόγραμμα «Ορίζων 2020», το COSME, η ΔΣΕ ή το ΕΤΣΕ.

Η ενίσχυση της ευθυγράμμισης του ΕΤΣΕ με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020» προσέφερε στρατηγική καθοδήγηση στις εταιρικές σχέσεις και τα προγράμματα του Ταμείου. Η θέσπιση ενός κοινού στρατηγικού πλαισίου και ενός γενικού κανονισμού κοινών διατάξεων (ΚΚΔ) που καλύπτει και τα πέντε

⁴⁶ Viță V. (2018) *Conditionalities in Cohesion Policy*, Έρευνα για την Επιτροπή REGI ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών, PE 617. 498, Σεπτέμβριος 2018, Βρυξέλλες.

⁴⁷ López Garrido D, López Castillo A. (2019) *The EU framework for enforcing the respect of the rule of law and the Union's fundamental principles and values*, ΓΔ Εσωτερικών Πολιτικών, Θεματικό Τμήμα Δικαιωμάτων των Πολιτών και Συνταγματικών Υποθέσεων, 25.1.2019, Βρυξέλλες.

⁴⁸ Bachtler J, Mendez C, Wishlade F. (2019) *Reforming the MFF and Cohesion Policy 2021-27: pragmatic drift or paradigmatic shift?* Έγγραφο Έρευνας Ευρωπαϊκής Πολιτικής, Αριθ. 107. EPRC, Πανεπιστήμιο Strathclyde, Γλασκόβη.

⁴⁹ Bachtler J, Mendez C, Wishlade F. (2013) *EU Cohesion Policy and European Integration: The Dynamics of EU Budget and Regional Policy Reform*, Farnham, Surrey, Αγγλία· Burlington, Vermont: Ashgate.

⁵⁰ Chen W, Los B, McCann P, Ortega-Argilés R, Thissen M, van Oort F. (2017) 'The Continental Divide? Economic Exposure to Brexit in Regions and Countries on Both Sides of the Channel'. *Papers in Regional Science*, Vol. 97, No. 1, pp. 25–54.

⁵¹ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) Έκθεση σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την εξασφάλιση της συνέχισης των προγραμμάτων εδαφικής συνεργασίας PEACE IV (Ιρλανδία-Ηνωμένο Βασίλειο) και «Ηνωμένο Βασίλειο-Ιρλανδία» (Ιρλανδία-Βόρεια Ιρλανδία-Σκωτία) στο πλαίσιο της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση, A8-0021/2019, 23.1.2019.

ταμεία ESI είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της συνεκτικότητας και του συντονισμού τους. Σε λειτουργικό επίπεδο, το ενισχυμένο πεδίο εφαρμογής για τη συσσώρευση χορηγήσεων, τη συγκέντρωση πόρων από διάφορα μέσα της ΕΕ και την ευθυγράμμιση των προτύπων κόστους συνέβαλε στη διασφάλιση της στρατηγικής συνοχής και των συνεργειών. Ωστόσο, εξακολουθούν να υφίστανται σημαντικές πρακτικές δυσκολίες, οι οποίες συχνά οφείλονται στους διαφορετικούς κανονισμούς για Ταμεία και μέσα που διέπονται από διαφορετικούς κανόνες.

Το βασικό εργαλείο συντονισμού σε εθνικό επίπεδο για την περίοδο 2014-20 είναι η συμφωνία εταιρικής σχέσης η οποία καλύπτει και τα πέντε ταμεία ESI. Οι ΣΕΕ, που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών, παρέχουν τη δυνατότητα συντονισμού των διάφορων ταμείων ESI με άλλες πολιτικές της ΕΕ και των κρατών μελών. Η βασική στρατηγική αλλαγή στις ΣΕΕ και τα προγράμματα ήταν το ότι δόθηκε έμφαση στην οριοθέτηση των Ταμείων και των μέσων για την αποφυγή της επικάλυψης και της περιττής επανάληψης που σημειώθηκαν την περίοδο 2007-13, με στόχο μια πιο συνεργιστική προσέγγιση στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των πρωτοβουλιών σε όλες τις θεματικές και τους στόχους κατά την περίοδο 2014-20.⁵² Ωστόσο, ο συντονισμός ήταν πιο έντονος στο επίπεδο της στρατηγικής σχεδίασης των ΣΕΕ και των προγραμμάτων παρά στο επίπεδο της υλοποίησης, και η θεσμική δέσμευση, οι ικανότητες και οι διοικητικές παραδόσεις σχετικά με τον συντονισμό δεν ήταν ίδιες στα διάφορα κράτη μέλη και τομείς. Οι προτάσεις που κατέθεσαν ορισμένα κράτη μέλη για την εξάλειψη των ΣΕΕ την περίοδο 2021-27 για χώρες που λαμβάνουν μικρά κονδύλια ή έχουν μικρό αριθμό προγραμμάτων με στόχο την ελάφρυνση της διοικητικής επιβάρυνσης του προγραμματισμού αναμένεται να οδηγήσουν σε μεγαλύτερη διαφοροποίηση και να είναι αντιπαραγωγικές ως προς την αναζήτηση συνεργειών.

Επιπλέον, η επιλογή της χρήσης πολυταμειακών ΕΠ κατά την περίοδο 2014-20 διευκόλυε τον συντονισμό των ταμείων ESI. Ωστόσο, η αξιοποίηση ήταν περιορισμένη, καθώς μόλις το ένα τέταρτο των προγραμμάτων χρηματοδοτήθηκε από κοινού από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ. Η βασική αιτία της χαμηλής αξιοποίησης ήταν η ανησυχία για τις διοικητικές πολυπλοκότητες που προκύπτουν από τους διαφορετικούς κανονισμούς, καθώς και οι πολιτικές και οργανωτικές δυσκολίες της συνεργασίας μεταξύ των κυβερνητικών υπουργείων και τμημάτων.

Ο συντονισμός μεταξύ των διαφορετικών διαχειριστικών αρχών που υλοποιούν τα προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από διάφορα ταμεία ESI παραμένει προβληματικός και ενίοτε περιορίζεται στην κατάρτιση συμφωνιών εταιρικής σχέσης και εκθέσεων προόδου των ΣΕΕ (το 2017 και το 2019). Αν και οι νοοτροπίες «στεγανών» μεταξύ των διαφόρων τομέων πολιτικής εξακολουθούν να υφίστανται σε εθνικό επίπεδο, παρατηρείται επίσης και μια τομεακή προσέγγιση στα ταμεία ESI σε επίπεδο ΕΕ. Αυτό αποτυπώνεται στις προτάσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2021-27, που προβλέπουν μια πιο εθνική προσέγγιση στο ΕΚΤ και τον διαχωρισμό του Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης από τον κανονισμό κοινών διατάξεων για τα ταμεία επιμερισμένης διαχείρισης.

Τα νέα εδαφικά μέσα που θεσπίστηκαν για την περίοδο 2014-20 θέτουν τον σαφή στόχο της ενσωμάτωσης μέσω της εφαρμογής πολυτομεακών στρατηγικών σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο. Οι στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (BAA), και τα εργαλεία ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων (ΟΕΕ) και τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ) επέτρεψαν τον συνδυασμό των διαφόρων ταμείων ESI σε συμμετοχικές εδαφικές στρατηγικές τοπικού χαρακτήρα.

⁵² Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις προκλήσεις ως προς τον συντονισμό των ΕΔΕΤ με άλλα μέσα της ΕΕ, βλέπε: Ferry M, Kah S, Bachtler J. (2016) Maximisation of synergies between European Structural and Investment Funds and other EU instruments to attain Europe 2020 goals, Έκθεση για την Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Βρυξέλλες. Kah S, Mendez C, Bachtler J, Miller S. (2015) Έρευνα για την Επιτροπή REGI - Strategic coherence of Cohesion Policy: comparison of the 2007-13 and 2014-20 programming periods, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών- Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτικές Συνοχής - Περιφερειακή ανάπτυξη, Βρυξέλλες.

Σε γενικές γραμμές, ο ρόλος των ΒΑΑ για την κινητροδότηση για συνεργασία, την ενσωμάτωση των ταμείων και τη γενικότερη υποστήριξη της αστικής διάστασης των ΕΔΕΤ ως μέρους μιας «ολοκληρωμένης» και «τοπικοκεντρικής» προσέγγισης έχει αξιολογηθεί θετικά (έως σήμερα) στο πλαίσιο της ανάλυσης των διαφόρων μέσων.⁵³ Ωστόσο, παρατηρήθηκαν σημαντικά διοικητικά προβλήματα κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης τα οποία αποτυπώνονται στους πιο αργούς ρυθμούς απορρόφησης, που εν μέρει συνδέονται με τον καινοτόμο χαρακτήρα των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και τις συχνά πολύπλοκες διατάξεις υλοποίησης.

Ως προς τον συντονισμό των ΕΔΕΤ με άλλα μέσα της ΕΕ, το κοινό στρατηγικό πλαίσιο της ΕΕ και οι εθνικές συμφωνίες εταιρικής σχέσης προσφέρουν τα στρατηγικά πλαίσια για την περίοδο 2014-20. Αν και έχει σημειωθεί πρόοδος τα τελευταία χρόνια, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές δυσκολίες στον συντονισμό λόγω των κανονιστικών εντάσεων, ιδίως στους τομείς των δημοσιονομικών κανονισμών και των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Υπάρχουν ελάχιστα παραδείγματα αναδιαμόρφωσης κυβερνητικών ρυθμίσεων σε κράτη μέλη για την επίτευξη συνεργειών μεταξύ των χρηματοδοτικών ροών της ΕΕ. Ενωσιακές πρωτοβουλίες, όπως η πλατφόρμα στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, αλλά και τα δίκτυα των κρατών μελών έχουν συμβάλει στον στρατηγικό συντονισμό, ωστόσο εξακολουθούν να παρατηρούνται κατακερματισμένες προσεγγίσεις σε επίπεδο κρατών μελών και ΕΕ.

Η γεωργική διάσταση της πολιτικής συνοχής προωθείται κυρίως μέσω της ΤΑΠΤΚ βάσει της εδραιωμένης προσέγγισης LEADER για τη χρήση του ΕΓΤΑΑ από τη βάση στην κορυφή μέσω τοπικών πρωτοβουλιών ανάπτυξης, που έχουν διευρυνθεί για να συμπεριλάβουν το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΕΤΘΑ την περίοδο 2014-20. Η ενσωμάτωση πολλαπλών ταμείων ESI στην ΤΑΠΤΚ αξιοποιήθηκε σε περισσότερα από τα μισά κράτη μέλη, αλλά μόλις ένα τέταρτο των μέσων ΤΑΠΤΚ ενσωματώνει πολλαπλά ταμεία ESI, συμπεριλαμβανομένου ενός ποσοστού 16,5% εξ αυτών που συνδύασε το ΕΤΠΑ με το ΕΓΤΑΑ ή/και το ΕΤΘΑ.⁵⁴

Μια πιο πρόσφατη κοινή αγροτική πρωτοβουλία είναι η **δράση της ΕΕ για τα έξυπνα χωριά** του 2017, μια ιδέα που αποσκοπεί στον συνδυασμό πρωτοβουλιών και κονδυλίων σε αρκετούς τομείς πολιτικής που σχετίζονται με την αγροτική ανάπτυξη, το περιβάλλον, την περιφερειακή και αστική ανάπτυξη, τις μεταφορές και τη συνδεσιμότητα. Τα έξυπνα χωριά νοούνται ως «αγροτικές περιοχές και κοινότητες που βασίζονται στις δικές τους δυνάμεις και ικανότητες, καθώς και στην ανάπτυξη νέων ευκαιριών» με στόχο την ενίσχυση παραδοσιακών και νέων δικτύων και υπηρεσιών μέσω ψηφιακών τεχνολογιών, καινοτομιών και της καλύτερης αξιοποίησης της γνώσης. Με βάση την εμπειρία του προγράμματος LEADER CLLD, τα έξυπνα χωριά εφαρμόζουν μια συμμετοχική προσέγγιση για την κατάρτιση ενός μακρόπνοου οράματος και μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής με στόχο τη βελτίωση των κοινωνικών, οικονομικών και περιβαλλοντικών συνθηκών τους που δημιουργούν γέφυρες μεταξύ των αγροτικών και των αστικών περιοχών.

Για την περίοδο 2021-27, η Επιτροπή έχει προτείνει τον **διαχωρισμό του Ευρωπαϊκού Γεωργικού Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης από τον κανονισμό κοινών διατάξεων των ΕΔΕΤ**. Ορισμένα κράτη μέλη καθώς και το ΕΚ εκφράζουν ανησυχία και υποστηρίζουν ότι ο αυτός διαχωρισμός είναι πιθανό να υπονομεύσει την επιδίωξη μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης για την ανάπτυξη στις αγροτικές

⁵³ van der Zwet A, Bachtler J, Ferry M, McMaster I. (2017) Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020?, Μελέτη για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Regio), Κέντρο Έρευνας Ευρωπαϊκών Πολιτικών, Πανεπιστήμιο του Strathclyde, Γλασκόβη.

⁵⁴ Servillo L. (2019) Tailored politics in the shadow of the state's hierarchy. The CLLD implementation and a future research agenda, European Planning Studies, 27:4; Kah S. (2019) 'Implementing ERDF Through CLLD: Experiences So Far', European Structural and Investment Funds Journal, Τομ. 7, αριθ. 1, σ. 47-57.

περιοχές,⁵⁵ καθώς οι συμφωνίες εταιρικής σχέσης δεν θα καλύπτουν πλέον τα προγράμματα του ΕΓΤΑΑ (αν και το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Ταμείο Συνοχής και το ΕΤΘΑ θα εξακολουθούν να καλύπτονται). Σε αυτές τις περιπτώσεις, η ΤΑΠΤΚ θα εξακολουθεί να χρησιμοποιεί πολλαπλά Ταμεία ή μεμονωμένα Ταμεία (πλην του ΕΓΤΑΑ), ενώ τα μονοταμειακά προγράμματα ΕΓΤΑΑ θα ταξινομούνται ως LEADER όπως και παλαιότερα. Μια σειρά από αναθεωρήσεις θα μπορούσαν να διασφαλίσουν τη μεγαλύτερη ενσωμάτωση σε όλα τα Ταμεία μέσω της απλοποίησης και της διασάφησης των κανόνων της ΕΕ, καθώς και της θέσπισης κοινών μηχανισμών συντονισμού μεταξύ των διαφορετικών ταμείων.⁵⁶ Ωστόσο, η χρήση της ΤΑΠΤΚ ως εργαλείου για τη δημιουργία συνεργειών μεταξύ των ταμείων ΕΣΙ δεν αποτελεί προτεραιότητα. Αντιστοίχως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει την επανένταξη του ΕΓΤΑΑ στον ΚΚΔ «για να αποφευχθούν στρατηγικά κενά και ζητήματα συντονισμού για τις τοπικές επενδύσεις».⁵⁷

4.5. Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής

Η αστική διάσταση της πολιτικής συνοχής έχει ενισχυθεί την περίοδο 2014-2020, καθώς δίνεται νέα έμφαση σε εδαφικές και ολοκληρωμένες στρατηγικές για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ανάπτυξης των διαφόρων ειδών εδαφών. Όπως αναφέρεται παραπάνω, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω ολοκληρωμένων στρατηγικών που προβλέπουν μια λειτουργική εδαφική προοπτική με μεγαλύτερη εκχώρηση καθηκόντων σε τοπικό επίπεδο και με έναν χρηματοοικονομικό συνδυασμό διάφορων κονδυλίων. Τουλάχιστον το 5% των κονδυλίων του ΕΤΠΑ πρέπει να διατίθεται σε στρατηγικές βιώσιμης αστικής ανάπτυξης που προβλέπουν ολοκληρωμένες ενέργειες αντιμετώπισης των οικονομικών, περιβαλλοντικών, δημογραφικών και κοινωνικών προκλήσεων. Οι στρατηγικές, που καταρτίζονται από τη βάση προς τα πάνω σε συνεργασία με ενδιαφερόμενους φορείς, μπορούν να καλύψουν εν όλω ή εν μέρει μια συγκεκριμένη περιοχή, συμπεριλαμβανομένων λειτουργικών αστικών περιοχών, μητροπολιτικών περιφερειών, πόλεων, αστικών συνοικιών. Η ανάθεση ευθυνών υλοποίησης σε αστικές αρχές είναι υποχρεωτική, τουλάχιστον για τα καθήκοντα που σχετίζονται με την επιλογή ενεργειών.

Υπάρχουν ουσιαστικές διαφορές στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των στρατηγικών βιώσιμης αστικής ανάπτυξης των διαφόρων κρατών μελών όσον αφορά την υλοποίηση, τη διακυβέρνηση, την εδαφική και θεματική κάλυψη και τη χρηματοδότηση.⁵⁸

- **Πρότυπα υλοποίησης:** Η βιώσιμη αστική ανάπτυξη μπορεί να υποστηριχθεί ως συγκεκριμένος άξονας προτεραιότητας ενός επιχειρησιακού προγράμματος ΕΔΕΤ, ως ειδικό λειτουργικό πρόγραμμα ΕΔΕΤ ή ως ολοκληρωμένη εδαφική επένδυση που συνδυάζει διάφορα κονδύλια από διάφορους τομείς προτεραιότητας των προγραμμάτων. Επιπλέον, υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην παραγωγή έργων και στα πρότυπα επιλογής όσον αφορά τη χρήση ανταγωνιστικών και μη ανταγωνιστικών προτύπων.
- **Διακυβέρνηση:** Υπάρχουν διαφοροποιήσεις στην ανάθεση των ευθυνών υλοποίησης από τις διαχειριστικές στις αστικές αρχές πέρα από την ελάχιστη προϋπόθεση επιλογής έργων. Επίσης, διαφέρει και ο βαθμός κατά τον οποίο η διακυβέρνηση έχει συμπεριλάβει τη χρήση υφιστάμενων ρυθμίσεων ή τη δημιουργία νέων δομών (π.χ. γραμματείες, ενώσεις δήμων κ.λπ.) ή μηχανισμών συντονισμού (π.χ. ομάδες εργασίας, συμβάσεις ή συμφωνίες κ.λπ.).

⁵⁵ Bachtler et al. (2018) έ.α.

⁵⁶ Kah S. (2019) έ.α.

⁵⁷ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) έ.α.

⁵⁸ van der Zwet A, Bachtler J, Ferry M, McMaster I. (2017) Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020?, Μελέτη για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (ΓΔ Regio), Βρυξέλλες.

- **Εδαφική κάλυψη:** Οι στρατηγικές μπορούν να καλύψουν ολόκληρες πόλεις, λειτουργικά αστικά κέντρα, ένα πολεοδομικό συγκρότημα από πόλεις ή συνοικίες, συγκεκριμένες περιοχές εντός πόλεων ή ακόμα και δίκτυα αστικών περιοχών χωρίς κοινά σύνορα.
- **Θεματική κάλυψη.** Οι βασικές θεματικές είναι η ενεργειακή απόδοση, οι βιώσιμες και πολυτροπικές μεταφορές, η αναγέννηση του αστικού περιβάλλοντος και η κοινωνική ένταξη, αλλά ο συνδυασμός και η ποικιλία των θεματικών παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές.
- **Χρηματοδότηση.** Ορισμένα προγράμματα επενδύουν έως και 40% της χρηματοδότησης τους σε ΟΕΕ ή ΒΑΑ, ενώ άλλα πληρούν τις ελάχιστες προϋποθέσεις του 5% του ΕΤΠΑ, που αντιπροσωπεύει διάφορα ποσά σε διαφορετικά πλαίσια.

Οι διάφορες προσεγγίσεις διαμορφώνονται εν μέρει από τα διάφορα αστικά περιβάλλοντα (όπως από τον βαθμό αστικοποίησης, τον βαθμό πολυκεντρισμού, ή τις πιο επείγουσες αστικές προκλήσεις, καθώς και τον βαθμό των αποκεντρωμένων αρμοδιοτήτων, της χρηματοπιστωτικής αυτονομίας και των διοικητικών ικανοτήτων σε τοπικό επίπεδο). Η οργάνωση των προγραμμάτων πολιτικής συνοχής σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, και το ύψος της διαθέσιμης χρηματοδότησης για αυτά τα μέσα είναι εξίσου σημαντικές για τη διαμόρφωση των προσεγγίσεων της ΒΑΑ, όσο τα προϋπάρχοντα πλαίσια εγχώριας αστικής πολιτικής.

Η καταγραφή των εμπειριών υλοποίησης της ΒΑΑ έχει οδηγήσει (έως σήμερα) σε μια θετική σε γενικές γραμμές αξιολόγηση όσον αφορά την **κινητροδότηση για συνεργασία, την ενσωμάτωση των ταμείων και τη γενικότερη υποστήριξη της αστικής διάστασης των ΕΔΕΤ** ως μέρους μιας «τοποκεντρικής» προσέγγισης.⁵⁹ Ωστόσο, οι αρχές του προγράμματος και οι αστικές αρχές ήρθαν αντιμέτωπες με ουσιώδη διοικητικά προβλήματα κατά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης τα οποία αποτυπώνονται στους πιο αργούς ρυθμούς απορρόφησης, οι οποίοι εν μέρει συνδέονται με τον καινοτόμο χαρακτήρα των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και τις πολύπλοκες διατάξεις υλοποίησης.⁶⁰ Μέχρι το τέλος του 2017, ο ρυθμός δαπανών ανερχόταν σε μόλις 3,2% των κονδυλίων,⁶¹ αν και το 2018 επιταχύνθηκε σημαντικά.⁶²

Ένα σημαντικό έργο για τα επόμενα 2-3 έτη θα είναι η **διεξαγωγή μιας συστηματικής αξιολόγησης των πρώτων αποτελεσμάτων** από τα εδαφικά μέσα της περιόδου 2014-20. Ο προσδιορισμός της αξίας της ΒΑΑ είναι πολύπλοκος, ιδίως εάν υπάρχουν σημαντικές διαφορές ως προς τους συμμετέχοντες, τις θεματικές και τα εδάφη που καλύφθηκαν. Η επιτυχία αυτών των μέσων θα πρέπει να αναλυθεί πέρα από τους «δύσκολους» φυσικούς δείκτες για τη συμπερίληψη των «πιο ήπιων» αποτελεσμάτων όπως η συνοχή στη στοχευμένη περιοχή, η ευημερία των κατοίκων κλπ. ⁶³ Επιπλέον, υπάρχουν πιθανώς σημαντικές επιπτώσεις που σχετίζονται με τη διαδικασία υλοποίησης οι οποίες ενδέχεται να μπορούν να παρατηρηθούν μόνο μακροπρόθεσμα (π.χ. νέες συμμετοχικές νοοτροπίες στη διαδικασία λήψης αποφάσεων ή πρότυπα συμμετοχικής διακυβέρνησης). Ο υπολογισμός της προόδου και της αποτελεσματικότητας είναι δύσκολο έργο, ωστόσο είναι σημαντικός για τις εν λόγω πρωτοβουλίες,

⁵⁹ Ferry M, Kah S, Bachtler J, (2018) Integrated territorial development: new instruments – new results?, Θεματικό έγγραφο IQ-Net 42(2), Κέντρο Έρευνας Ευρωπαϊκών Πολιτικών Delft.

⁶⁰ van der Zwet A et al. (2017) *έ.α.*

⁶¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) *έ.α.*

⁶² Ferry M. (2019) Integrated Territorial Investments as an effective tool of the Cohesion Policy, Ενημερωτικό Σημείωμα, Γενική Διεύθυνση Εσωτερικών Πολιτικών της Ένωσης, Θεματικό Τμήμα Δ: Δημοσιονομικές Υποθέσεις, 22.3.2019.

⁶³ Ferry M, McMaster I, van der Zwet A. (2018) Assessing the performance of integrated territorial and urban strategies: Challenges, emerging approaches and options for the future, Έκθεση για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο.

προκειμένου να διαπιστωθούν οι αποτελεσματικές λύσεις και η προστιθέμενη αξία των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων σε τοπικό, εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

Η ανάγκη για την ανάπτυξη ικανοτήτων στα εδαφικά μέσα έχει επισημανθεί στην έρευνα⁶⁴ και στο ψήφισμα του ΕΚ σχετικά με τον ΚΚΔ για την περίοδο 2021-27. Στα ζητήματα ικανοτήτων συμπεριλαμβάνονται το επίπεδο και η ποιότητα των ανθρώπινων πόρων και η εμπειρία των φορέων υλοποίησης και των ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως στις περιπτώσεις όπου η συμμετοχή στην υλοποίηση των εν λόγω μέσων είναι σχετικά καινούρια. Ο πολύπλοκος χαρακτήρας του κανονιστικού πλαισίου και οι διαφορετικοί κανόνες και καθοδήγηση για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ που περιορίζουν την ενσωμάτωση των Ταμείων μπορούν να επιδεινώσουν αυτή την κατάσταση.

Για την περίοδο 2021-27, ο Στόχος Πολιτικής 5 αποσκοπεί να φέρει την «Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της» μέσω της υποστήριξης στρατηγικών με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων και της ΒΑΑ σε ολόκληρη την ΕΕ. Πέρα από την αύξηση της ορατότητας της θεματικής των πόλεων μέσω της θέσπισης ενός νέου στόχου, προτείνεται μια οριακή αύξηση της χρηματοδότησης (από πέντε έως έξι τοις εκατό των κονδυλίων) παράλληλα με τη θέσπιση ενός πιο ευέλικτου κανονιστικού πλαισίου (π.χ. το οποίο δεν θα εξαναγκάζει τις αστικές αρχές να αναλαμβάνουν αρκετές ευθύνες διαχείρισης). Το ΕΚ έχει προτείνει τον διπλασιασμό του προϋπολογισμού της ΒΑΑ σε ποσοστό που ισοδυναμεί με τουλάχιστον 10% των εθνικών κονδυλίων και τουλάχιστον 5% της ολοκληρωμένης εδαφικής ανάπτυξης σε μειονεκτούσες μη αστικές περιοχές.⁶⁵ Επιπλέον, έχει εισαγάγει τροπολογίες που επισημαίνουν τα σχετικά πλεονεκτήματα και ενθαρρύνουν τη χρήση πολυτομεακών και ολοκληρωμένων προσεγγίσεων που αξιοποιούν όλα τα ΕΔΕΤ (το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το ΕΤΘΑ και το ΕΓΤΑΑ).

Μια σημαντική πρόκληση που γίνεται αντιληπτή για την πολιτική συνοχής είναι **ο τρόπος διασφάλισης μεγαλύτερης ορατότητας της πολιτικής από τους Ευρωπαίους πολίτες σε τοπικό επίπεδο**. Έρευνες αποδεικνύουν ότι ο ρόλος της πολιτικής αναγνωρίζεται ευρέως, αν και η επίγνωση για τις περιφερειακές και τοπικές παρεμβάσεις της ΕΕ και τα πλεονεκτήματα ποικίλλει σημαντικά.⁶⁶ Είναι ιδιαίτερα σημαντικό η ΕΕ και τα κράτη μέλη όχι μόνο να βελτιώσουν την επικοινωνία της πολιτικής, αλλά και να ενισχύσουν τη συμμετοχή των πολιτών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Ο εν λόγω στόχος μπορεί να επιτευχθεί με την εισαγωγή δημοκρατικών καινοτομιών όπως η συμμετοχική κατάρτιση προϋπολογισμού, ιδίως σε τοπικοποιημένες στρατηγικές αστικής ανάπτυξης που είναι εγγύτερα στους πολίτες.⁶⁷

Τέλος, το **αστικό θεματολόγιο της ΕΕ**, το οποίο καταρτίστηκε βάσει του Συμφώνου του Άμστερνταμ το 2016, είναι μια ευρύτερη «γενική» στρατηγική για την ενίσχυση των πρωτοβουλιών αστικής πολιτικής σε κάθε επίπεδο. Το θεματολόγιο εστιάζει σε μια σειρά πρωταρχικών θεματικών και ενεργειών που επιτυγχάνονται μέσω «θεματικών εταιρικών σχέσεων» μεταξύ πόλεων, κρατών μελών, της Επιτροπής, θεσμικών οργάνων της ΕΕ (ΕΤΕπ, Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και η ΕτΠ), οργανισμών γνώσεων (π.χ. URBACT και ESPON) και άλλων εμπειρογνομώνων, ομάδων εδαφικών συμφερόντων και ενδιαφερόμενων μερών.

⁶⁴ Ferry M. (2019) *έ.α.*· Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο· Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2017) Έκθεση σχετικά με τις μελλοντικές προοπτικές για παροχή τεχνικής συνδρομής στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, A8-0180/2017, 4.5.2017.

⁶⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) *έ.α.*

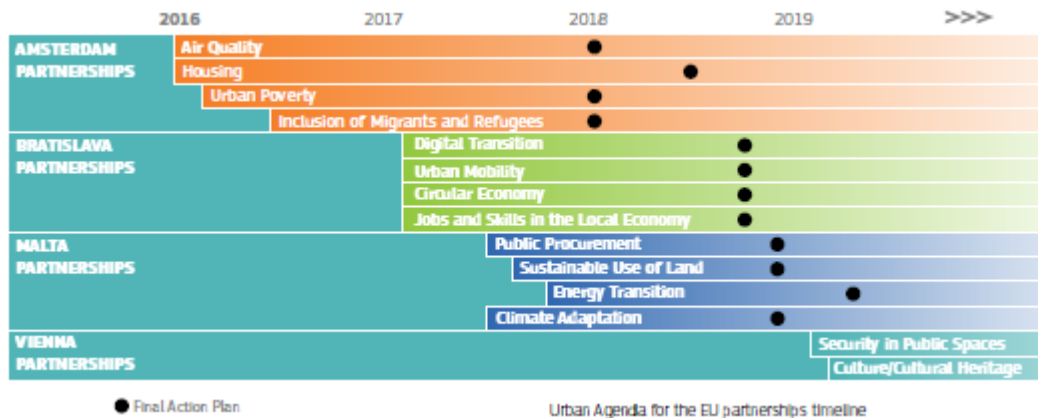
⁶⁶ Borz G, Brandenburg H, Mendez C. (2017) The Impact of EU Cohesion Policy on European identity: Αποτελέσματα της έρευνας πολιτών COHESIFY. Ερευνητική εργασία COHESIFY 14: <http://www.cohesify.eu/research-papers/>; Pegan A, Mendez C, Triga V. (2017) What do citizens think of Cohesion Policy and does it matter for European identity? A comparative focus group analysis, COHESIFY Ερευνητική εργασία 13: <http://www.cohesify.eu/research-papers/>

⁶⁷ Mendez C. (2018) How to reconnect with citizens? Key conclusions and recommendations, Τελική Διάσκεψη COHESIFY, Βρυξέλλες, 26 Απριλίου 2018.

Η πρόοδος που έχει σημειωθεί στην υλοποίηση του αστικού θεματολογίου της ΕΕ ποικίλλει ανάλογα με τις θεματικές εταιρικές σχέσεις και τα σχέδια (Γράφημα 3). Η Επιτροπή έχει αξιολογήσει θετικά τις επιδόσεις του αστικού θεματολογίου ως προς την υποστήριξη της βελτίωσης του νομοθετικού έργου, της χρηματοδότησης και της γνώσης μέσω συμμετοχικών και ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και ως προς τη συμβολή της στο νέο αστικό θεματολόγιο του ΟΗΕ.⁶⁸ Ωστόσο, η γεωγραφική συμμετοχή στις δεκατέσσερις θεματικές εταιρικές σχέσεις είναι άνιση και επί του παρόντος περιλαμβάνει 96 πόλεις/μητροπολιτικές περιφέρειες και 10 περιφέρειες καταναμημένες σε πάνω από 25 κράτη μέλη. Οι βασικές προκλήσεις ως προς τη θεσμοθέτηση μιας συνεκτικής ενωσιακής αστικής πολιτικής είναι η έλλειψη ενός ισχυρού ενωσιακού νομοθετικού πλαισίου και ικανοτήτων σε πολλούς από τους καλυπτόμενους τομείς αστικής πολιτικής, καθώς και το κατακερματισμένο τοπίο αστικής πολιτικής και διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ και σε όλα τα κράτη μέλη.⁶⁹ Σε αυτό το πλαίσιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ζητήσει την επισημοποίηση του αστικού θεματολογίου προκειμένου να ενισχυθεί η κυριότητα και η εφαρμογή των συστάσεων του θεματολογίου από τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη.⁷⁰

Γράφημα 3: Το αστικό θεματολόγιο της ΕΕ: Χρονολόγιο θεματικής εταιρικής σχέσης και σχεδίων δράσης

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), σ. 8.

⁶⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) The Urban Agenda for the EU: Multi-level governance in action, ΓΔ Περιφερειακής Πολιτικής και Αστικής Ανάπτυξης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ιούνιος 2019, Βρυξέλλες. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2017) Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο σχετικά με το Αστικό Θεματολόγιο για την ΕΕ, COM(2017) 657 final, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Βρυξέλλες.

⁶⁹ Atkinson R, Zimmermann A. (2016) Cohesion Policy and cities: An ambivalent relationship, in: Piattoni S, Polverari L (συντάκτες.): The EU Cohesion Policy Handbook. Cheltenham: Edward Elgar, 413-426.

⁷⁰ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2018) Έκθεση σχετικά με τον ρόλο των πόλεων στο θεσμικό πλαίσιο της Ένωσης, Επιτροπή Συνταγματικών Υποθέσεων, P8_TA(2018)0273, 3.7.2018

4.6. Διαπεριφερειακή συνεργασία, εξόχως απόκεντρες και νησιωτικές περιοχές

Ο στόχος **ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας** στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, ο οποίος είναι ευρέως γνωστός ως INTERREG, συνίσταται στην προώθηση μιας αρμονικής οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής ανάπτυξης της Ένωσης στο σύνολό της. Για την περίοδο 2014-2020, η INTERREG έχει τρεις συνιστώσες συνεργασίας από τις οποίες η «INTERREG A - Διασυνοριακή συνεργασία» είναι η μεγαλύτερη από άποψη χρηματοδοτικών πόρων και αριθμού προγραμμάτων.

Πίνακας 4: Προϋπολογισμός και πρόγραμμα ΕΕΣ ανά συνιστώσα

Συνιστώσα συνεργασίας	Αριθμός προγραμμάτων	Προϋπολογισμός ΕΤΠΑ
INTERREG A διασυνοριακή συνεργασία ⁷¹	60 ΕΠ	6,6 δισεκατομμύρια EUR
INTERREG B διακρατική συνεργασία	15 ΕΠ	2,1 δισεκατομμύρια EUR
INTERREG C διαπεριφερειακή συνεργασία	4 ΕΠ	500 εκατομμύρια EUR

Τα προγράμματα είναι μικρά και οι προσδοκίες για τα αποτελέσματα του INTERREG (που διανύει ήδη την πέμπτη του περίοδο) έχουν αυξηθεί. Οι βασικές μεταρρυθμίσεις για την περίοδο 2014-2020 προώθησαν **τη συγκέντρωση, την απλοποίηση και τον προσανατολισμό στα αποτελέσματα.**

Σε γενικές γραμμές, τα προγράμματα επικέντρωσαν τις προσπάθειές τους σε μεγαλύτερο βαθμό στην τρέχουσα περίοδο, με υψηλά ποσοστά συγκέντρωσης προγραμμάτων στον τομέα του τουρισμού, της πολιτιστικής κληρονομιάς και των τεχνών, των ΜΜΕ και της επιχειρηματικότητας και της βιώσιμης ανάπτυξης φυσικών πόρων⁷² και στην υποστήριξη του έργου **ανάπτυξης και δοκιμής νέων τεχνολογιών και εφαρμογών και της προσαρμογής/θέσπισης νέων προσεγγίσεων/μεθόδων σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα/τομείς/πλαίσια.**⁷³

Στα βασικά μέτρα απλοποίησης για την περίοδο 2014-20 συγκαταλέγονταν ένας ειδικός κανονισμός INTERREG και η θέσπιση επιπρόσθετων μέτρων μέσω προγραμμάτων, όπως η υιοθέτηση εναρμονισμένων εργαλείων υλοποίησης, τα εμπορικά σήματα και το ηλεκτρονικό σύστημα παρακολούθησης, που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος INTERACT

Σύμφωνα με τις ενδιάμεσες **αξιολογήσεις των επιπτώσεων των προγραμμάτων, αυτά φαίνεται να αποδίδουν**⁷⁴ και να έχουν απτά αποτελέσματα, εξαλείφοντας τα εμπόδια για τη διασφάλιση καλύτερου επιπέδου ασφάλειας, μεταφορών, εκπαίδευσης, ενέργειας, υγειονομικής περίθαλψης, κατάρτισης και απασχόλησης. Αυτό βασίζεται σε αναγνωρισμένους τομείς προστιθέμενης αξίας σε σχέση με καλύτερη

⁷¹ Περιλαμβάνει και προγράμματα συνεργασίας τα οποία έχουν συνιστώσες που χρηματοδοτούνται μέσω του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας.

⁷² <https://www.keep.eu/statistics>

⁷³ McMaster I. (2017) *έ.α.*

⁷⁴ Βλέπε για παράδειγμα, McMaster I. et al. (2019) Impact Evaluation of the Northern Periphery and Arctic Programme, Τελική έκθεση που εκπονήθηκε για το κρατικό διοικητικό συμβούλιο του Västerbotten, Κέντρο Έρευνας Ευρωπαϊκών Πολιτικών, Γλασκώβη· και Spatial Foresight (2018) Interreg Baltic Sea Region, Mid-term evaluation of Programme impact, Τελική έκθεση που εκπονήθηκε για τη διαχειριστική αρχή / Κοινή γραμματεία Investitionsbank Schleswig-Holstein, Spatial Foresight, Λουξεμβούργο.

περιφερειακή συνδεσιμότητα, κινητικότητα και προσβασιμότητα στις υπηρεσίες, μεταφορά γνώσεων και καινοτομίας, τοπικά εμπορικά σήματα και ταυτότητα, διαχείριση κινδύνων και αντιμετώπιση καταστροφών, και βελτίωση της δημιουργίας θεσμικών ικανοτήτων και του κοινωνικού κεφαλαίου.⁷⁵

Γενικότερα, επισημαίνεται η **ευρύτερη προστιθέμενη αξία του INTERREG**. Πρόκειται για έναν μηχανισμό έμπρακτης, διεθνούς δέσμευσης τοπικού χαρακτήρα σχετικά με ζητήματα κοινού ενδιαφέροντος· διαθέτει έναν ξεχωριστό ρόλο πολιτικής που συνδέεται με τη θεματική του κάλυψη, την κλίμακα και τη διεθνή διάστασή του, και τη στρατηγική αξία του για την προώθηση τόσο των ενωσιακών στόχων (ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και εδαφική συνοχή) όσο και των εδαφικών συμφερόντων (π.χ. οικοδόμηση πρακτικών συνεργασιών σε περιοχές, όπως η Αρκτική και η Μεσόγειος).

Η Επιτροπή πρότεινε **μια πιο φιλόδοξη ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία για την περίοδο 2021-27** αλλά με μικρότερο προϋπολογισμό. Οι σημαντικότερες αλλαγές που πραγματοποιήθηκαν ήταν ότι πλέον δίνεται έμφαση στην ενίσχυση του διασυνοριακού στρατηγικού σχεδιασμού και της θεσμικής συνεργασίας, μεταξύ άλλων μέσω νέων νομικών πράξεων· και, επιπλέον, προστέθηκε η δυνατότητα ανάπτυξης συνεργασίας εκτός ΕΕ με ένα ειδικό σκέλος για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και την ενσωμάτωση της τρέχουσας χρηματοδότησης ΜΠΒ/ΕΜΓ για τη στήριξη της διεύρυνσης και της συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες. Τα θαλάσσια προγράμματα ΔΣ αναμένεται να ενταχθούν σε διακρατικά προγράμματα.

Οι κύριες τροπολογίες στα σχέδια κανονισμών για την περίοδο 2021-27 που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο περιλαμβάνουν τα εξής: αύξηση της χρηματοδότησης για την ΕΕΣ σε ποσοστό που ισοδυναμεί τουλάχιστον με το 3% του προϋπολογισμού για τη συνοχή· αύξηση του μεριδίου χρηματοδότησης της ΕΕΣ για τις παραμεθόριες περιοχές· διατήρηση των προγραμμάτων θαλάσσιας διασυνοριακής συνεργασίας· διατήρηση των υφιστάμενων ποσοστών συγχρηματοδότησης της ΕΕ· απλοποίηση κανόνων για το ταμείο μικρών έργων· διασφάλιση της ευελιξίας των δεικτών· και εξάλειψη των ελέγχων των κρατικών ενισχύσεων.⁷⁶ Επιπλέον, ασκούνται πιέσεις για τη διατήρηση της συνιστώσας συνεργασίας INTERREG C.

Οι τρέχουσες προκλήσεις για τα νέα προγράμματα περιλαμβάνουν: ακριβή αποτύπωση και μεταφορά αποτελεσμάτων και αντικτύπου του INTERREG.⁷⁷ παράγοντες που εμποδίζουν την απλοποίηση· οικοδόμηση συνεργειών και σχέσεων με άλλα προγράμματα· αντιμετώπιση της περιορισμένης συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα, ιδίως των ΜΜΕ· και διατήρηση της έμφασης στην αιτιολόγηση των κοινών διασυνοριακών ή διακρατικών λύσεων.

Η αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχει σημαντικές επιπτώσεις και για το INTERREG όσον αφορά τον προϋπολογισμό, τις τοποθεσίες και τους συμμετέχοντες των προγραμμάτων. Το Ηνωμένο Βασίλειο συμμετέχει ως εταίρος σε έντεκα προγράμματα INTERREG A και B, καθώς και στο ESPON, το URBACT και το INTERREG Europe και το INTERACT. Η συνεισφορά του Ηνωμένου Βασιλείου είναι σημαντική ως προς τη χρηματοδότηση, την εξειδίκευση και τους εταίρους έργων. Επί του παρόντος, το Ηνωμένο Βασίλειο είναι καταχωρημένο ως εταίρος σε 484 έργα (σε 153 εξ

⁷⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2016) Έκθεση σχετικά με την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία - βέλτιστες πρακτικές και καινοτόμα μέτρα (2015/2280(INI)), Επιτροπή Περιφερειακής Ανάπτυξης, http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0202_EL.pdf

⁷⁶ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2018) Έκθεση σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης, A8-0470/2018, 18.12.2018: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2018-0470_EL.pdf

⁷⁷ McMaster I et al. (2019) Results Orientation: What's it doing for Interreg? European Structural and Investment Funds Journal, Τομ. 7, Τεύχος 1, σ. 2-8.

αυτών ως επικεφαλής εταιρός).⁷⁸ Βάσει της συμφωνίας αποχώρησης της ΕΕ με το Ηνωμένο Βασίλειο (η οποία, ωστόσο, δεν έχει ακόμα επικυρωθεί), το Ηνωμένο Βασίλειο έχει δεσμευτεί ότι θα εξακολουθήσει να συμμετέχει στα διασυνοριακά προγράμματα INTERREG μεταξύ της Βορείου Ιρλανδίας και της Ιρλανδίας. Η συμμετοχή του σε άλλα προγράμματα πέραν των παραπάνω παραμένει αβέβαιη, αν και η συνέχιση της συμμετοχής του υπό κάποια μορφή ως κράτους που δεν είναι μέλος της ΕΕ είναι νομικά δυνατή.⁷⁹

Το INTERREG συνδέεται με μια σειρά από διάφορα είδη στήριξης (χρηματοοικονομικής φύσεως και μη) που αναπτύσσονται περαιτέρω ή θεσπίζονται για την περίοδο 2021-27.

- **ΕΟΕΣ**– Ο Ευρωπαϊκός Όμιλος Εδαφικής Συνεργασίας είναι ένα ευρωπαϊκό νομοθετικό μέσο που αποσκοπεί στη διευκόλυνση και την προαγωγή της διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Από τη θέσπιση αυτού του νομοθετικού μέσου το 2016, έχουν συσταθεί 69 ΕΟΕΣ με τη συμμετοχή τοπικών, περιφερειακών και εθνικών αρχών, καθώς και άλλων μελών.⁸⁰ Για την περίοδο 2014-20, η εφαρμογή αυτού του μέσου απλοποιήθηκε μέσω μιας τροπολογίας του κανονισμού για τον ΕΟΕΣ το 2013, ενώ διοργανώθηκαν περισσότερες δραστηριότητες ευαισθητοποίησης. Τα παρακάτω σημεία πρέπει να ληφθούν υπόψη για το μέλλον: περαιτέρω ευαισθητοποίηση και προώθηση των δυνατοτήτων του ΕΟΕΣ· βελτίωση της πρόσβασης του ΕΟΕΣ στα κονδύλια της ΕΕ· συνέπεια στην ερμηνεία και την εφαρμογή των κανονισμών.⁸¹
- **ECBM** – Ο ευρωπαϊκός διασυνοριακός μηχανισμός είναι ένα νέο προαιρετικό μέσο που προτάθηκε για την περίοδο 2021-27 με στόχο την αντιμετώπιση των νομικών και διοικητικών εμποδίων που εμποδίζουν τη διασυνοριακή συνεργασία. Ο μηχανισμός συμπληρώνει ήδη υπάρχουσες ρυθμίσεις, και συγκεκριμένα το INTERREG και τον ΕΟΕΣ, διότι δεν διαθέτουν τις απαραίτητες εξουσίες για τη λήψη νομικών μέτρων.⁸² Ο κανονισμός θα επιτρέψει την εφαρμογή νομοθετικών διατάξεων ενός κράτους μέλους σε ένα άλλο κράτος μέλος για μια συγκεκριμένη υπόθεση.⁸³
- **Διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία** – Η Επιτροπή έχει προτείνει μία εντελώς νέα «συνιστώσα 5» του INTERREG που αφορά διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία. Στο πλαίσιο του διαλόγου που είναι σε εξέλιξη, το ΕΚ έχει προτείνει την αφαίρεση των διαπεριφερειακών επενδύσεων στην καινοτομία από τις συνιστώσες της ΕΕΣ και τη συμπερίληψή τους ως μιας ξεχωριστής πρωτοβουλίας και ως αντικειμένου ενός νέου άρθρου στον κανονισμό το οποίο να αναφέρει αναλυτικά το πεδίο εφαρμογής και τις καλύψεις τους.⁸⁴

⁷⁸ Τα στοιχεία είναι ενδεικτικά και βασίζονται σε πληροφορίες που διατίθενται στη βάση δεδομένων keep.eu, η οποία ενημερώνεται συνεχώς: <https://www.keep.eu/nuts/searchByRegion>

⁷⁹ McMaster I. (2017) *έ.α.*

⁸⁰ Ένας εξ αυτών έχει πάψει να λειτουργεί. Zillmer, S. et al, Spatial Foresight (2018) Assessment of the application of EGTC regulation, Τελική έκθεση, 20.04.2018

⁸¹ Spatial Foresight (2018) *έ.α.*

⁸² Γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (2018) με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού αντιμετώπισης νομικών και διοικητικών εμποδίων σε διασυνοριακό πλαίσιο.

⁸³ Franziska S. (2018) «The European Commission's proposal for a cross-border mechanism (ECBM): Potential implications and perspectives», Journal of Property, Planning and Environmental Law, Τόμος 10 Τεύχος: 3, σ.219-239.

⁸⁴ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) Νομοθετικό ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 26ης Μαρτίου 2019 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις ειδικές διατάξεις που διέπουν τον στόχο «Ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία» (Interreg) ο οποίος υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και τους μηχανισμούς εξωτερικής χρηματοδότησης, P8_TA(2019)0238· Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2019) European territorial cooperation (Interreg) 2021-2027, Ενημερωτικό Σημείωμα Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου EPRS | Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Στόχος της πρωτοβουλίας είναι η ενθάρρυνση επενδύσεων που έχουν ως γνώμονα την αγορά και περιλαμβάνουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες με νέες τεχνολογίες ή διαδικασίες σε πρωταρχικούς τομείς. Αυτός ο στόχος θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω της παροχής χρηματοδότησης για την εδραίωση της συνεργασίας ερευνητών, επιχειρήσεων και άλλων φορέων της καινοτομίας (όπως σχετικών ομάδων), της κοινωνίας των πολιτών και δημόσιων διοικήσεων που εδρεύουν σε ευρωπαϊκές περιφέρειες με παρόμοιες ικανότητες έξυπνης εξειδίκευσης, που, εάν συνεργαστούν, μπορούν να συνενώσουν τους βασικούς παράγοντες σε μια δεδομένη αλυσίδα δημιουργίας αξίας.⁸⁵

- **Συνεργασία εξόχως απόκεντρων περιφερειών** – Βάσει της στρατηγικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες του 2017, ο κανονισμός για την περίοδο 2021-2027 προτείνει τη θέσπιση μιας ειδικής συνιστώσας του INTERREG για τις εξόχως απόκεντρες περιφέρειες⁸⁶ με στόχο την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ γειτονικών χωρών. Κατ'αυτόν τον τρόπο, αυτές οι περιφέρειες θα εξακολουθήσουν να επωφελούνται από την ειδική επιπρόσθετη χρηματοδότηση (ύψους 270 εκατομμυρίων ευρώ) και από τον υψηλότερο ευρωπαϊκό συντελεστή συγχρηματοδότησης. Οι συγκεκριμένοι επενδυτικοί τομείς περιλαμβάνουν τα εξής: προώθηση της καινοτομίας, της κυκλικής οικονομίας και της γαλάζιας ανάπτυξης. Πέρα από το INTERREG, οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες υποστηρίζονται μέσω των επίσημων προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και άλλα ταμεία ESI με επιπρόσθετα κονδύλια για την αντιμετώπιση των ειδικών περιορισμών τους: επιπλέον, υποστηρίζονται και από το πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα (POSEI), το οποίο υπάγεται στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής.

Το άρθρο 174 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η **ειδική κατάσταση των νησιών**. Το εν λόγω άρθρο αναγνωρίζει τις ειδικές προκλήσεις του νησιωτικού χαρακτήρα, λόγω χάρη σε σχέση με τις μεταφορές, την εξωτερική μετανάστευση και τις οικονομίες μονοκαλλιέργειας.⁸⁷ Η ΕΕ προσφέρει ήδη υποστήριξη στα νησιά μέσω διάφορων έργων και ανταλλαγών, μεταξύ άλλων μέσω μιας πρόσφατης πρωτοβουλίας μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, που πραγματοποιήθηκε με την υποστήριξη της Γραμματείας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁸⁸. Η διατήρηση της συμπερίληψης των νησιών στην ευρωπαϊκή ατζέντα και η αναγνώριση των ειδικών προκλήσεων που αυτά αντιμετωπίζουν, ιδίως ως προς την προσβασιμότητα, αποτελούν πρόκληση για το μέλλον.

4.7. Σχέσεις με την ΕτΠ, τους οργανισμούς διαπεριφερειακής συνεργασίας και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές

Η επιτροπή REGI του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι υπεύθυνη για τη διατήρηση των σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕτΠ), τους οργανισμούς διαπεριφερειακής συνεργασίας και τις

⁸⁵ Πρωτοβουλία Vanguard (2018) Interregional Innovation Investments European Territorial Cooperation – Component 5 <https://www.centraweden.se/wp-content/uploads/2018-11-06-SME-Intergroup-Vanguard-Initiative-Working-document-ETC-C5-1.pdf>

⁸⁶ Οι περιφέρειες αυτές είναι οι εξής: Γαλλική Γουιάνα, Γουαδελούπη, Μαρτινίκα, Μαγιότ, Ρεϊνιόν και Άγιος Μαρτίνος (Γαλλία), Αζόρες και Μαδέρα (Πορτογαλία) και Κανάριοι Νήσοι (Ισπανία).

⁸⁷ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2016) Islands of the EU: Taking account of their specific needs in EU policy, Ενημερωτικό σημείωμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573960/EPRS_BRI\(2016\)573960_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573960/EPRS_BRI(2016)573960_EN.pdf)

⁸⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019) 26 European islands launch clean energy transition, 18 Φεβρουαρίου 2019.

τοπικές και περιφερειακές αρχές.⁸⁹ Από το 2008, η επιτροπή REGI και η Επιτροπή «Πολιτική εδαφικής συνοχής και προϋπολογισμός της ΕΕ» (COTER) διοργανώνουν μια ετήσια κοινή συνεδρίαση στο πλαίσιο της εκδήλωσης «Open Days: European Week of Regions and Cities» (Ημέρες γνωριμίας: Ευρωπαϊκή εβδομάδα περιφερειών και πόλεων) και με το πέρασμα των χρόνων έχουν θεσπίσει διάφορες μορφές νομοθετικής συνεργασίας.

Τον Φεβρουάριο του 2014, το ΕΚ και η ΕτΠ υπέγραψαν συμφωνία συνεργασίας με στόχο «την ενίσχυση της δημοκρατικής νομιμοποίησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τη συμβολή στην επίτευξη του στόχου της Συνθήκης για την επιδίωξη της εδαφικής, κοινωνικής και οικονομικής συνοχής», καθώς και «τη διασφάλιση της τήρησης της αρχής της επικουρικότητας». Τα βασικά μέτρα που θεσπίστηκαν περιλαμβάνουν τα εξής:

- εκ των προτέρων αποστολή εκτιμήσεων επιπτώσεων από την ΕτΠ στο Κοινοβούλιο σχετικά με την προτεινόμενη ενωσιακή νομοθεσία, συμπεριλαμβανομένης μιας λεπτομερούς ανάλυσης σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας της ισχύουσας νομοθεσίας, και γνωμοδοτήσεις σχετικά με βελτιώσεις επί της προτεινόμενης νομοθεσίας·
- πρόσκληση ενός μέλους της ΕτΠ σε όλες τις συνεδριάσεις των σχετικών επιτροπών του ΕΚ για την παρουσίαση γνωμοδοτήσεων, και συμμετοχή των εισηγητών του ΕΚ στις συνεδριάσεις της ΕτΠ· και
- διεξαγωγή συζητήσεων για τη νομοθετική συνεργασία και το σχέδιο εργασίας δύο φορές ανά έτος

Η συνεργασία μεταξύ ΕτΠ και ΕΚ λαμβάνει χώρα σε αρκετά επίπεδα: μεταξύ του Προεδρείου της ΕτΠ και της Διάσκεψης των Προέδρων των Επιτροπών του ΕΚ, εκπροσωπούμενων από τους Προέδρους τους· σε επίπεδο επιτροπής ΕΚ/Επιτροπής των Περιφερειών· μεταξύ εισηγητών του ΕΚ και της ΕτΠ· και μεταξύ των γραμματειών της ΕτΠ και του ΕΚ και της Υπηρεσίας Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPRS).⁹⁰

Το ΕΚ και η ΕτΠ έχουν αξιολογήσει θετικά την ανάπτυξη της μεταξύ τους συνεργασίας και έχουν ζητήσει περαιτέρω εμβάθυνσή της σε πολιτικό επίπεδο, σε επίπεδο επιτροπών και μεταξύ εισηγητών ΕΚ/ΕτΠ. Προβλέπεται η διεύρυνση του ρόλου της ΕτΠ με στόχο τη συνεισφορά στην κατάρτιση εκθέσεων υλοποίησης από το ΕΚ, τη διοργάνωση διερευνητικών αποστολών σε πόλεις και περιφέρειες, καθώς και δραστηριοτήτων επικοινωνίας και ενημέρωσης.⁹¹

Η ΕτΠ έχει ισχυρή πολιτική παρουσία στη διαμόρφωση της πολιτικής συνοχής της περιόδου 2014-20, καθώς η γραμματεία της COTER και η μονάδα δομικής πολιτικής της Γενικής Διεύθυνσης Υπηρεσιών Κοινοβουλευτικής Έρευνας συμμετείχαν ενεργά στον διάλογο για το μέλλον της πολιτικής συνοχής μέσω μιας σειράς μέσω μιας σειράς ενημερωτικών σημειωμάτων και σε σχέση με τους φακέλους.⁹² Η ΕτΠ διατύπωσε συστάσεις σε μια σειρά από γνωμοδοτήσεις επί νομοθετικών προτάσεων, και πολλές εξ αυτών εξετάστηκαν από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της έκθεσής του για τον ΚΚΔ συμπεριλαμβανομένων των εξής:

- αναφορά στο κατάλληλο γεωγραφικό επίπεδο για τη διαχείριση των προγραμμάτων·

⁸⁹ Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Παράρτημα V, σημείο XII.

⁹⁰ Επιτροπή των Περιφερειών (2017) Report on the implementation of the Cooperation Agreement between the European Parliament and the European Committee of the Regions, European Committee of the Regions.

⁹¹ «Τοπική δράση» για τις ευρωεκλογές του 2019: Η ΕτΠ ενώνει τις δυνάμεις της με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατά την έναρξη των προετοιμασιών, Δελτίο τύπου ΕτΠ, 28/11/2017.

⁹² Επιτροπή των Περιφερειών (2017) *έ.α.*

- ανάγκη για τη λήψη των πιο πρόσφατων δεδομένων για τις περιφέρειες NUTS 2.
- αναφορά στον Κώδικα δεοντολογίας για τις εταιρικές σχέσεις και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση.
- συμπερίληψη ολοκληρωμένων προσεγγίσεων για την αντιμετώπιση δημογραφικών ή φυσικών προκλήσεων στις συμφωνίες εταιρικής σχέσης και τα λειτουργικά προγράμματα.
- διευκρίνιση ότι οι πρόσφοροι όροι θα πρέπει να ισχύουν μόνον στον βαθμό που συμβάλλουν στους στόχους των Ταμείων.
- πρόταση διατήρησης της επταετούς προγραμματικής περιόδου.
- αυξημένοι συντελεστές προχρηματοδότησης.
- διατήρηση του κανόνα αποδέσμευσης (n +3).
- δημιουργία περιφερειακού δικτύου ασφαλείας.
- συμπερίληψη ρήτρας ευελιξίας 10% για την προσαρμογή του επιπέδου συγκέντρωσης στις περιφερειακές περιστάσεις.
- αύξηση των ποσοστών συγχρηματοδότησης και
- απόρριψη των διατάξεων μακροοικονομικής αιρεσιμότητας.

Όσον αφορά τον κανονισμό ΕΤΠΑ/ΤΣ, η ΕτΠ αναφέρει ότι το ΕΚ υιοθέτησε τις περισσότερες συστάσεις της, ιδίως όσον αφορά τη θεματική συγκέντρωση, τη συμπληρωματικότητα μεταξύ του ΕΓΤΑΑ και του ΕΚΤ+ σε τοπικό επίπεδο και σε περιοχές που παρουσιάζουν φυσικά ή δημογραφικά μειονεκτήματα.⁹³ Επιπλέον, η γνωμοδότηση της ΕτΠ για την ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία επηρέασε σημαντικά την επιτροπή REGI η οποία συμφώνησε με τις προτάσεις για τη θέσπιση ενός νέου άρθρου για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία, την επανένταξη της θαλάσσιας συνεργασίας στη συνιστώσα 1 και τη διατήρηση του INTERREG Europe.⁹⁴

---

⁹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2019) Συνεισφορά της επιτροπής COTER στην Έκθεση αντικτύπου 2018, Ενημερωτικό σημείωμα, συνεδρίαση επιτροπής COTER της 26ης Μαρτίου 2019, Βρυξέλλες.

⁹⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (2019) Όπ. π.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η μεταρρύθμιση της πολιτικής συνοχής λαμβάνει χώρα σε μια δύσκολη περίοδο για την ΕΕ, εν μέρει λόγω του αντικτύπου της αποχώρησης του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ, αλλά και λόγω του κατά πολύ ευρύτερου και πιο θεμελιώδους διαλόγου για το μέλλον της ΕΕ. Η αναδυόμενη στρατηγική ατζέντα⁹⁵ για την ΕΕ αποσκοπεί στην προάσπιση των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των πολιτών, την ανάπτυξη ενός βιώσιμου ευρωπαϊκού οικονομικού μοντέλου ενόψει της παγκοσμιοποίησης και των τεχνολογικών αλλαγών, τη διαχείριση της μετάβασης σε πράσινες λύσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, την προαγωγή της συμμετοχικότητας και την προώθηση των συμφερόντων και των αξιών της ΕΕ παγκοσμίως. Άλλοι φορείς που συμμετείχαν στον διάλογο έκαναν λόγο για «επανενεργοποίηση» των φιλοδοξιών της ΕΕ, αναζήτηση μιας νέας ενότητας σκοπών εν μέσω των αποκλινόντων συμφερόντων των κρατών μελών και της αβεβαιότητας που επικρατεί σε παγκόσμιο επίπεδο, και για την απόδειξη ότι η Ένωση ανταποκρίνεται στις ανησυχίες ενός μεγάλου μέρους του ευρωπαϊκού πληθυσμού στους βασικούς τομείς της μετανάστευσης, της κλιματικής αλλαγής, της αγοραστικής δύναμης και της απασχόλησης.⁹⁶

Ένα σημαντικό ζήτημα για τη νέα επιτροπή REGI είναι η θέση που θα κατέχει η συνοχή σε αυτές τις συζητήσεις. Στόχος του σχεδίου του στρατηγικού θεματολογίου της ΕΕ είναι να προσφέρει «ευκαιρίες σε όλους και να μειώσει τις ανισότητες» και τις «αποκλίσεις μέσω της συνοχής», ωστόσο, όπως και άλλες συνεισφορές του στρατηγικού διαλόγου, δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην *κοινωνική* και όχι στην *εδαφική* συνοχή. Μολονότι πολλές από τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η ΕΕ (όπως η καινοτομία και η κλιματική αλλαγή) έχουν εδαφικές διαστάσεις, και μολονότι υπάρχουν κενά από την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και την παγκοσμιοποίηση (και την πολιτική τους έκφραση στο πλαίσιο του ευρωσκεπτικισμού), είναι αξιοσημείωτο ότι η πολιτική συνοχής εξακολουθεί να παρουσιάζεται ως μια «παραδοσιακή πολιτική» χωρίς αποδεδειγμένη πρόσθετη αξία, ενόψει της ενίσχυσης της έρευνας και των στοιχείων αξιολόγησης της αποτελεσματικότητάς της.

Παρόλο που οι προτάσεις της Επιτροπής για το ΠΔΠ της περιόδου 2021-27 εξακολουθούν να προβλέπουν ένα σημαντικό μερίδιο του προϋπολογισμού της ΕΕ για την πολιτική συνοχής, το ποσοστό της πολιτικής στον προϋπολογισμό της ΕΕ (και το ποσοστό της στο ΑΕγχΠ της ΕΕ) θα κυμανθεί στα χαμηλότερα επίπεδα από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Οι προτεραιότητες της Επιτροπής αφορούν τις γραμμές του προϋπολογισμού για τις οποίες είναι άμεσα υπεύθυνη και όχι όσες τελούν υπό κοινή διαχείριση με τα κράτη μέλη.

Όσον αφορά τα συγκεκριμένα ζητήματα που θα κληθεί να αντιμετωπίσει η επιτροπή REGI κατά τη διάρκεια της θητείας της, οι βασικές θεματικές πολιτικής και πολιτικά ζητήματα είναι τα εξής.

Στρατηγικό πλαίσιο για την πολιτική συνοχής. Η κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι τομεακές πολιτικές επηρεάζουν τη συνοχή και οι ενδεχόμενες συγκρούσεις και αντισταθμιστικά αποτελέσματα είναι θεμελιώδης για τη διασφάλιση μιας αποτελεσματικής προσέγγισης της συνοχής. Οι προηγούμενες μεταρρυθμίσεις του ΠΔΠ και της πολιτικής συνοχής κατευθύνονταν από ένα γενικό πλαίσιο (τη Στρατηγική της Λισσαβώνας, Ευρώπη 2020) που προσέφερε μια κατεύθυνση για τον στρατηγικό σχεδιασμό της πολιτικής συνοχής σε ενωσιακό, εθνικό και υποεθνικό επίπεδο, προάγοντας μια συνεκτική προσέγγιση τόσο μεταξύ των προγραμμάτων όσο και στο πλαίσιο αυτών και διασφαλίζοντας την ενότητα σκοπών μεταξύ των θεσμικών οργάνων. Για την περίοδο 2021-27, δεν υπάρχει ένα

⁹⁵ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (2019) Leaders' Agenda, Strategic Agenda 2019-2024 – outline. 9 Μαΐου 2019
https://www.consilium.europa.eu/media/39291/en_leaders-agenda-note-on-strategic-agenda-2019-2024-0519.pdf

⁹⁶ EPC (2019) Yes, we should! EU priorities for 2019-2024, Challenge Europe, Κέντρο Ευρωπαϊκής Πολιτικής, 4 Απριλίου 2019.
EUI (2019) What Agenda for the Next European Parliament? Policy Papers – Special Edition:
<http://europeangovernanceandpolitics.eui.eu/what-agenda-for-the-next-european-parliament/>

παρόμοιο πλαίσιο, και αυτό έχει σημαντικές επιπτώσεις για τον προγραμματισμό των πόρων ΕΔΕΤ που λαμβάνει χώρα την περίοδο 2019-20. Ελλοχεύει ο κίνδυνος οι «τομεακές πολιτικές» (είτε σε επίπεδο ΕΕ είτε σε επίπεδο κρατών μελών) να συγχρηματοδοτηθούν από την πολιτική συνοχής χωρίς να ληφθούν επαρκώς υπόψη οι χωρικές επιπτώσεις και συνέπειες. Αυτό το ζήτημα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της λήψης αποφάσεων σε ενωσιακό επίπεδο και όχι μόνο μέσω λειτουργικών εκτιμήσεων εδαφικών επιπτώσεων. Το ΕΚ θα πρέπει να προαγάγει μια πιο στρατηγική προσέγγιση για τη συνοχή όλων των πολιτικών της ΕΕ για να διασφαλίσει ότι λαμβάνεται υπόψη ο αντίκτυπος για τη συνοχή.

Συνεκτικότητα των Ταμείων. Μία από τις βασικές αρχές της μεταρρύθμισης-ορόσημο των Διαρθρωτικών Ταμείων του 1988 ήταν η διασφάλιση μιας πιο συντονισμένης χρήσης των Ταμείων (που τότε ήταν το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ και το ΕΓΤΕ: Τμήμα Προσανατολισμού). Αυτή η αρχή συνέχισε να καθοδηγεί την προσέγγιση της πολιτικής συνοχής στις μεταγενέστερες μεταρρυθμίσεις για τη μεγιστοποίηση των συνεργειών και την αποτελεσματική υλοποίηση. Ωστόσο, οι προτάσεις της Επιτροπής για την περίοδο 2021-27 ενέχουν κινδύνους για τη συνεκτικότητα των Ταμείων λόγω του διαχωρισμού του Ταμείου Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ) από τα ΕΔΕΤ και της ολοένα και μεγαλύτερης εθνικής εστίασης του ΕΚΤ+. Εάν το ΕΚ δεν μπορέσει να διαπραγματευτεί εναλλακτικές ρυθμίσεις, οι προτάσεις της Επιτροπής είναι πιθανόν να αποδυναμώσουν μια τοποκεντρική προσέγγιση της πολιτικής συνοχής, να μειώσουν τα κίνητρα για συνεργασία μεταξύ των πολιτικών και των θεσμικών φορέων, και να δημιουργήσουν επιπρόσθετη διοικητική επιβάρυνση για παρεμβάσεις που υποστηρίζουν την ολοκληρωμένη εδαφική ανάπτυξη.

Εταιρική σχέση. Μία επιπλέον αρχή της πολιτικής συνοχής από το 1988 είναι η εταιρική σχέση (για την ενθάρρυνση της *κάθετης* συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων επιπέδων κυβερνήσεων (ενωσιακό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο) και της *οριζόντιας* συνεργασίας μεταξύ φορέων του δημόσιου, του ιδιωτικού και του τριτογενούς τομέα σε εθνικό και υποεθνικό επίπεδο. Παρά τις κανονιστικές απαιτήσεις και τον κώδικα δεοντολογίας για τις εταιρικές σχέσεις, η εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης στα προγράμματα πολιτικής συνοχής διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών. Για την περίοδο 2021-27, το ΕΚ έχει προτείνει την υλοποίηση των συμφωνιών εταιρικής σχέσης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων από μία «ολοκληρωμένη και αποτελεσματική εταιρική σχέση» που συμπεριλαμβάνει περιφερειακές, τοπικές, αστικές και άλλες δημόσιες αρχές, οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και άλλους σχετικούς φορείς. Έως τώρα το Συμβούλιο αντιτίθεται στην εν λόγω πρόταση, αναζητώντας μια πιο γενική διατύπωση, η οποία προϋποθέτει μια ευρύτερη διοργανική πολιτική διαπραγμάτευση.

Οικονομική διακυβέρνηση. Ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν στις μεταρρυθμιστικές προτάσεις της Επιτροπής είναι η ανάγκη για στήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης. Αυτή η ανάγκη αποτυπώνεται στην εκτεταμένη επιρροή της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, τη δημιουργία της Υπηρεσίας Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων, την προτεινόμενη κατανομή μεγάλων κονδυλίων σε προγράμματα στήριξης μεταρρυθμίσεων, και την αυξανόμενη σημασία των προϋποθέσεων των διαφόρων ειδών δαπανών της πολιτικής συνοχής. Έως σήμερα, οι αδύναμοι δεσμοί μεταξύ της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και της πολιτικής συνοχής έχουν αποτελέσει σημαντικό πρόβλημα. Το εν λόγω πρόβλημα αντιμετωπίζεται εν μέρει από την πιο ενεργό συμμετοχή της ΓΔ REGIO στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, και από τη συμπερίληψη των λεγόμενων επενδυτικών προτεραιοτήτων του Παραρτήματος Δ ως τμήματος των Εκθέσεων ανά χώρα. Ωστόσο, η διαδικασία εξακολουθεί να μην λαμβάνει αρκούντως υπόψη τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις της εδαφικής ανάπτυξης, και υπάρχουν σημαντικά ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο προσδιορισμού, υλοποίησης και ελέγχου των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από τη σκοπιά της πολιτικής συνοχής.

Απόδοση έναντι απλοποίησης. Ο τρόπος διαχείρισης των πιθανώς αντικρουόμενων επιρροών στην αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση της πολιτικής συνοχής σε επίπεδο προγραμμάτων εξακολουθεί να αποτελεί ανεπίλυτο ζήτημα. Οι μεταρρυθμίσεις της πολιτικής συνοχής τις τελευταίες δύο δεκαετίες έχουν οδηγήσει σε μια διαστρωμάτωση απαιτήσεων κανονιστικής φύσεως στις αρχές υλοποίησης, με πρωταρχικό στόχο τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης και ελέγχου (και τη μείωση των ποσοστών σφάλματος) και έπειτα τη βελτίωση της απόδοσης (παρεμβατική λογική, πλαίσιο επιδόσεων, προϋποθέσεις) και την ορατότητα των αποτελεσμάτων (μέσω υποβολής αναφορών, παρακολούθησης και αξιολόγησης). Αν και αυτές οι κανονιστικές υποχρεώσεις σημείωσαν κάποια επιτυχία ως προς τη μείωση των ποσοστών σφάλματος και (ενδεχομένως) τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, η ολοένα αυξανόμενη διοικητική πολυπλοκότητα έχει αποδειχθεί δαπανηρή για τις αρχές διαχείρισης και τους ενδιαμέσους φορείς και έχει αναμφίβολα βλάψει τη φήμη της πολιτικής στα μάτια των δικαιούχων. Παρόλο που η Επιτροπή έχει προτείνει μια σειρά από μέτρα απλοποίησης για την περίοδο 2021-27, υπάρχουν αμφιβολίες σχετικά με το κατά πόσον τα εν λόγω μέτρα μπορούν να μειώσουν σημαντικά το διοικητικό κόστος.

Δέσμευση πολιτών. Τέλος, ο τρόπος διασφάλισης της αμεσότερης συμμετοχής των πολιτών στη διαμόρφωση και την εφαρμογή των πολιτικών αποτελεί πρωταρχική πρόκληση για την ΕΕ. Η έμφαση της πολιτικής συνοχής στην περιφερειακή και την τοπική ανάπτυξη την καθιστά καταλληλότερη (μεταξύ των πολιτικών της ΕΕ) για την υιοθέτηση μιας τοποκεντρικής προσέγγισης, με στόχο την ανταπόκριση στις ευκαιρίες και ανάγκες τοπικής ανάπτυξης. Τα αυξανόμενα αποδεικτικά στοιχεία των τελευταίων ετών αποδεικνύουν ότι, παρά τις προσπάθειες για τη διασφάλιση μιας πιο ενεργούς συμμετοχής των πολιτών, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στην επικοινωνία εντός της πολιτικής συνοχής και, αναμφίβολα, να εξευρεθούν τρόποι αμεσότερης συμμετοχής των πολιτών στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των προγραμμάτων. Ο νέος Πρωταρχικός Στόχος 5 για την περίοδο 2021-27 περιλαμβάνει ένα ειδικό πεδίο σχετικά με τη μεγαλύτερη «εγγύτητα» της πολιτικής «στους πολίτες», αν και προβλέπει περιορισμένες υποχρεώσεις όσον αφορά το επίπεδο των πόρων που διατίθενται για την αστική ανάπτυξη. Το ΕΚ έχει κατ' αυτόν τον τρόπο την ευκαιρία να υποστηρίξει μια προσέγγιση της πολιτικής που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στους πολίτες σε επίπεδο προγραμμάτων, να ενθαρρύνει δημιουργικούς και αποτελεσματικούς τρόπους συμμετοχής των πολιτών και να δώσει στους πολίτες έναν πιο άμεσο τρόπο έκφρασης στο πλαίσιο του δεύτερου σημαντικότερου τομέα πολιτικής του προϋπολογισμού της ΕΕ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Atkinson R, Zimmermann K. (2016) Cohesion Policy and cities: An ambivalent relationship, in: Piattoni S, Polverari L. (eds.): The EU Cohesion Policy Handbook. Cheltenham: Edward Elgar, 413-426.
- Bachtler J, Oliveira Martins J, Wostner P, Zuber P. (2017) Towards Cohesion Policy 4.0: Structural Transformation and Inclusive Growth, Regional Studies Association (RSA Europe), Brussels.
- Bachtler J, Mendez C, Wislade F. (2013) EU Cohesion Policy and European Integration: The Dynamics of EU Budget and Regional Policy Reform, Ashgate: Farnham, Surrey, England; Burlington, Vermont.
- Bachtler J, Mendez C, Wislade F. (2018a) Reshaping the EU Budget and Cohesion Policy: carrying on, doing less, doing more or radical redesign? European Policy Research Paper, No. 104. EPRC, University of Strathclyde, Glasgow.
- Bachtler J, Ferry M, Gal F. (2018b) Financial Implementation of European Structural and Investment Funds, Policy Department D for Budgetary Affairs Directorate General for Internal Policies of the Union, Brussels
- Bachtler J, Mendez C, Wislade F. (2019) Reforming the MFF and Cohesion Policy 2021-27: pragmatic drift or paradigmatic shift? European Policy Research Paper, No. 107. EPRC, University of Strathclyde, Glasgow.
- Bachtler J, Mendez C. (Forthcoming, 2020) Cohesion and the EU's budget: Is conditionality undermining solidarity?, in Ramona Coman, Amandine Crespy, Vivien Schmidt (eds.) Governance and politics in the post-crisis European Union, Cambridge University Press.
- Borz G, Brandenburg H, Mendez C. (2017) The Impact of EU Cohesion Policy on European identity: Results from the COHESIFY citizen survey, COHESIFY Research Paper 14: <http://www.cohesify.eu/research-papers/>
- Chen W, Los B, McCann P, Ortega-Argilés R, Thissen M, van Oort F. (2017) 'The Continental Divide? Economic Exposure to Brexit in Regions and Countries on Both Sides of the Channel'. Papers in Regional Science, Vol. 97, No. 1, pp. 25–54.
- Committee of the Regions (2017) Report on the implementation of the Cooperation Agreement between the European Parliament and the European Committee of the Regions, <http://www.europarl.europa.eu/cmsdata/113724/Report%20Impl%20Coop%20Agreement%20EP%20CoR%202016.pdf>
- Committee of the Regions (2019) Contribution of the COTER commission to the Impact Report 2018, Background note, COTER commission meeting of 26 March 2019, Brussels.
- DG REGIO Management Plan 2019, DG Regional and urban Policy, 19 December 2018.
- European Parliament (2019) European Parliament 2014 – 2019, Rules of Procedure, 8th parliamentary term, March 2019.
- European Commission (2017) Seventh Cohesion Report on Economic, Social and Territorial Cohesion, Commission Communication, COM(2017) 583, Brussels.

- European Commission (2017) Strategic report 2017 on the implementation of the European Structural and Investment Funds, COM(2017) 755 final, 13.12.2017, Brussels.
- European Commission (2017) Report from the Commission to the Council on the Urban Agenda for the EU, COM(2017)657 final, European Commission, Brussels.
- European Commission (2018) Proposal for a Regulation, COM(2018) 375, 29.5.2018, Brussels.
- European Commission (2018) The principles of subsidiarity and proportionality: Strengthening their role in the EU's policymaking, COM(2018) 703 final, Strasbourg, 23.10.2018,
- European Commission (2019) Taking Stock of the Commission's Better Regulation Agenda, Commission Staff Working Document, Brussels, SWD(2019) 156 final, 15.4.2019,
- European Commission (2019) European Structural and Investment Funds 2014-2020 2018 Summary report of the programme annual implementation reports covering implementation in 2014-2017, COM(2018) 816 final/2, 1.4.2019, Brussels.
- European Commission (2019) 26 European islands launch clean energy transition, Press release, 18 February 2018.
- European Commission (2019) Taking Stock of the Commission's Better Regulation Agenda, Commission Staff Working Document, SWD(2019) 156 final, 15.4.2019, Brussels.
- European Commission (2019) The Urban Agenda for the EU: Multi-level governance in action, DG Regional and Urban Policy, European Commission, June 2019, Brussels.
- European Court of Auditors (2018) *Opinion No 1/2018*, European Court of Auditors, Luxembourg.
- European Economic and Social Committee (2018) Opinion of the European Economic and Social Committee on Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on a mechanism to resolve legal and administrative obstacles in a cross-border context, ECO 465, Brussels.
- EPC (2019) Yes, we should! EU priorities for 2019-2024, Challenge Europe, European Policy Centre, 4 April 2019,
- European Parliament (2016) Report on European Territorial Cooperation - best practices and innovative measures (2015/2280(INI)) , Committee on Regional Development: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0202_EN.pdf
- European Parliament (2016) Islands of the EU: Taking account of their specific needs in EU policy, European Parliament briefing: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573960/EPRS_BRI\(2016\)573960_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/573960/EPRS_BRI(2016)573960_EN.pdf)
- European Parliament (2016) Report on European Territorial Cooperation - best practices and innovative measures, Committee on Regional Development, A8-0202/2016, 09-06-2016: http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-8-2016-0202_EN.pdf
- European Parliament (2017) Report on future perspectives for Technical Assistance in Cohesion Policy, Committee on Regional Development, A8-0180/2017, 4.5.2017.
- European Parliament (2017) Report on the right funding mix for Europe's regions: balancing financial instruments and grants in EU Cohesion Policy, Committee on Regional Development, A8-0139/2017, 31-03-2017

- European Parliament (2019) European Parliament legislative resolution on 26 March 2019 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on specific provisions for the European territorial cooperation goal (Interreg) supported by the European Regional Development Fund and external financing instruments, P8_TA(2019)0238.
- European Parliament (2019) European Parliament legislative resolution of 13 March 2019 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council in order to allow for the continuation of the territorial cooperation programmes PEACE IV (Ireland-United Kingdom) and United Kingdom-Ireland (Ireland-Northern Ireland-Scotland) in the context of the withdrawal of the United Kingdom from the European Union, P8_TA(2019)0166.
- European Parliament (2019) European Parliament 2014 – 2019, Rules of Procedure, 8th parliamentary term, March 2019.
- European Parliament (2019) Legislative resolution of 27 March 2019 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund Plus, the Cohesion Fund, and the European Maritime and Fisheries Fund and financial rules for those and for the Asylum and Migration Fund, the Internal Security Fund and the Border Management and Visa Instrument, P8_TA(2019)0310.
- European Parliament (2019) European Parliament legislative resolution of 27 March 2019 on the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the European Regional Development Fund and on the Cohesion Fund, P8_TA(2019)0303.
- EUI (2019) What Agenda for the Next European Parliament? Policy Papers – Special Edition: <http://europeangovernanceandpolitics.eui.eu/what-agenda-for-the-next-european-parliament/>
- Ferry M, Kah S, Bachtler J. (2016) Maximisation of synergies between European Structural and Investment Funds and other EU instruments to attain Europe 2020 goals, Research for REGI Committee, Directorate General for Internal Policies - Policy Department B: Structural and Cohesion Policies - Regional Development, PE 585.872, June 2016, Brussels.
- Ferry M, Kah S, Bachtler J. (2018) Integrated territorial development: new instruments – new results?, IQ-Net Thematic Paper 42(2), European Policies Research Centre Delft.
- Ferry M, McMaster I. van der Zwet A. (2018) Assessing the performance of integrated territorial and urban strategies: Challenges, emerging approaches and options for the future, Report to the European Commission, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Ferry M. (2019) Integrated Territorial Investments as an effective tool of the Cohesion Policy, Briefing Paper, Directorate General for Internal Policies Policy Department D: Budgetary Affairs, 22.3.2019, European Parliament
- Franziska S. (2018) "The European Commission's proposal for a cross-border mechanism (ECBM): Potential implications and perspectives", Journal of Property, Planning and Environmental Law, Vol. 10 Issue: 3, pp.219-239, <https://doi.org/10.1108/JPEL-08-2018-0024>
- Spatial Foresight (2018) Interreg Baltic Sea Region ,Mid-term evaluation of Programme impact, Final Report submitted to Managing Authority / Joint Secretariat Investitionsbank Schleswig-Holstein, Spatial Foresight, Luxembourg.
- Kah S (2019) 'Implementing ERDF Through CLLD: Experiences So Far', European Structural and Investment Funds Journal, Vol. 7, no. 1, pp. 47-57.

- Kah S, Mendez C, Bachtler J and Miller S (2015) Strategic coherence of Cohesion Policy: comparison of the 2007-13 and 2014-20 programming periods, Research for REGI Committee, Directorate General for Internal Policies - Policy Department B: Structural And Cohesion Policies - Regional Development, PE 540.35, February 2015, Brussels.
- López Garrido D and López Castillo A (2019) The EU framework for enforcing the respect of the rule of law and the Union's fundamental principles and values, DG for Internal Policies, Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs, 25.01.2019, Brussels
- Mendez C. (2013) 'The post-2013 reform of EU cohesion policy and the place-based narrative', Journal of European Public Policy 20(5): 639–659.
- Mendez C. (2018) How to reconnect with citizens? Key conclusions and recommendations, COHESIFY Final Conference, Brussels, 26 April 2018.
- McMaster, I. (2017) UK Cross-Border and Transnational Cooperation: Experiences, Lessons and Future, European Policy Research Paper No. 100 ISBN Number: 978-1-909522-22-0, University of Strathclyde Publishing 2017
- McMaster, I. (2017) UK Cross-Border and Transnational Cooperation: Experiences, Lessons and Future, European Policy Research Paper No. 100, ISBN Number: 978-1-909522-22-0, University of Strathclyde Publishing 2017
- McMaster, I. et al (2019) Impact Evaluation of the Northern Periphery and Arctic Programme, Final Report prepared for the County Administrative Board of Västerbotten, European Policies Research Centre;
- McMaster, I et al (2019) Results Orientation: What 's it doing for Interreg? European Structural and Investment Funds Journal, Vol. 7 Issue 1 pp. 2-8.
- Pegan A, Mendez C, Triga V. (2017) What do citizens think of Cohesion Policy and does it matter for European identity? A comparative focus group analysis, COHESIFY Research Paper 13: <http://www.cohesify.eu/research-papers/>
- Servillo, L (2019) Tailored polities in the shadow of the state's hierarchy. The CLLD implementation and a future research agenda, European Planning Studies, 27:4
- Spatial Foresight (2018) Assessment of the application of EGTC regulation, Final report, April 2018, European Commission, Brussels.
- Spatial Foresight (2018) Interreg Baltic Sea Region Mid-term evaluation of Programme impact, Final Report submitted to Managing Authority / Joint Secretariat Investitionsbank Schleswig-Holstein, Spatial Foresight, Luxembourg.
- Vanguard Initiative (2018) Interregional Innovation Investments European Territorial Cooperation – Component 5, Available at: <https://www.centraweden.se/wp-content/uploads/2018-11-06-SME-Intergroup-Vanguard-Initiative-Working-document-ETC-C5-1.pdf>
- Viță V. (2018) Conditionalities in Cohesion Policy,, Research for REGI Committee, Directorate General for Internal Policies - Policy Department B: Structural and Cohesion Policies - Regional Development, PE 617.498, September 2018, Brussels.
- Walendowski J, Roman L, Otte S. (2019) Territorial Needs and Ring-Fencing Requirements: Experience with Implementation In ERDF and ESF, Research for REGI Committee, Policy Department for Structural and Cohesion Policies, Brussels

- Widuto A. (2019) European Regional Development Fund and Cohesion Fund 2021-2027, Briefing on EU Legislation in Progress 2021-2027 MFF, European Parliamentary Research Service, PE 625.141, January 2019.
- Wishlade F, Michie R, Robertson P, Vernon P. (2017) Improving the Take-Up and Effectiveness of Financial Instruments, Final Report to European Commission, Brussels.
- Wishlade G, Michie R. (2017) Financial Instruments in Practice: Uptake and Limitations, EC-OECD Seminar Series on Designing better economic development policies for regions and cities, 28 June 2017, OECD.
- Wishlade G, Michie R. (2019) Recent Developments in EU Financial Instruments, 15th FINE meeting, Llandudno, June 2019.
- van der Zwet A, Bachtler J, Miller S, Vernon P, Dozhdeva V. (2016) Research for REGI Committee - Review of the Role of the EIB Group in European Cohesion Policy, Directorate General for Internal Policies - Policy Department B: Structural And Cohesion Policies - Regional Development, March 2016, Brussels
- van der Zwet A, Bachtler J, Ferry M, McMaster I. (2017) Integrated territorial and urban strategies: how are ESIF adding value in 2014-2020? Final Report to the European Commission (DG Regio), Brussels.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τρέχοντα και αναδυόμενα ζητήματα που σχετίζονται με την πολιτική συνοχής για την υποστήριξη της ατζέντας εργασίας της Επιτροπής Περιφερειακής Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου κατά τη διάρκεια της νέας θητείας της για την περίοδο 2019-2024. Η ανάλυση εστιάζει σε ζητήματα που σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της επιτροπής και καταλήγει επισημαίνοντας βασικά θέματα πολιτικής και πολιτικά ζητήματα που πρέπει να τεθούν στο πλαίσιο του διαλόγου για την πολιτική συνοχής κατά την περίοδο 2021-27.

PE 629.197
IP/B/REGI/IC/2019-020

Print ISBN 978-92-846-5481-9 | doi:10.2861/592288 | QA-04-19-495-EL-C
PDF ISBN 978-92-846-5480-2 | doi:10.2861/087 | QA-04-19-495-EL-N